

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 18.9.2002
COM(2002) 513 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

**ΓΙΑ ΝΑ ΜΠΟΡΕΣΟΥΝ ΟΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ ΝΑ ΕΠΩΦΕΛΗΘΟΥΝ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ Ι ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

1.	Εμπόριο, ανάπτυξη και φτώχεια.....	9
1.1.	Η θέση των αναπτυσσόμενων χωρών στο παγκόσμιο εμπόριο	9
1.2.	Στασιμότητα πολλών αναπτυσσόμενων χωρών.....	10
1.3.	Φτώχεια, ανισότητα και εμπόριο	11
1.4.	Η ανάγκη μιας πραγματικής πρόσβασης στις αγορές.....	13
1.5.	Διαρθρωτικοί, θεσμικοί περιορισμοί και εμπόδια πολιτικής.....	14
1.6.	Η περιφερειακή ολοκλήρωση αποτελεί πολύτιμη στρατηγική.....	15
2.	Το πολυμερές εμπορικό σύστημα	17
2.1.	Πλεονεκτήματα του πολυμερούς εμπορικού συστήματος βάσει κανόνων.....	17
2.2.	Δυσκολίες εφαρμογής των συμφωνιών του ΠΟΕ.....	18
2.3.	Ένταξη της ανάπτυξης στο εμπόριο: το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα	19

ΜΕΡΟΣ ΙΙ Η ΠΑΡΟΧΗ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΕΠΩΦΕΛΗΘΟΥΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

3	Ένταξη του εμπορίου στις αναπτυξιακές στρατηγικές	23
3.1.	Μεταρρύθμιση του εμπορίου στις στρατηγικές μείωσης της φτώχειας	24
3.2.	Συμπληρωματικότητα, συνοχή και συντονισμός με άλλους χορηγούς βοήθειας.....	25
3.3.	Παροχή βοήθειας για πραγματική συμμετοχή στο πολυμερές εμπορικό σύστημα ...	26
3.4.	Άλλη αναπτυξιακή βοήθεια που συνδέεται με το εμπόριο	28
4.	Πρόγραμμα δράσης για τη βελτίωση της παροχής βοήθειας.....	31
Παράρτημα 1 - Επισκόπηση της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο		35
Παράρτημα 2 - Ολοκληρωμένο πλαίσιο υπέρ των ΛΑΧ.....		37

Κατάλογος Ακρωνυμίων

AKE	Αφρική, Καραϊβική και Ειρηνικός
ATA	Αφρικανική Τράπεζα Ανάπτυξης
ALINVEST	Πρόγραμμα Προώθησης των Επενδύσεων στη Λατινική Αμερική
ALA	Ασία, Λατινική Αμερική
ASEAN	Ένωση Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας
ΕΕΣ	Έγγραφο εθνικής στρατηγικής
EAB	Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας του ΟΟΣΑ
DDA	Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Ντόχα
DDA ET	Ειδικό Ταμείο του Αναπτυξιακού Προγράμματος της Ντόχα
ΔΜΟΠ	Διαγνωστική μελέτη ολοκληρωμένη πλαισίου
Ντόχα	4η Υπουργική Συνδιάσκεψη ΠΟΕ στη Ντόχα, Κατάρ, το Νοέμβριο 2001
EBA	Πρωτοβουλία "όλα εκτός από όπλα" για τις ΛΑΧ
EBAS	Πρόγραμμα ενίσχυσης των επιχειρήσεων ΕΕ-ΑΚΕ
ETA	Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης
ΗΑΕ	Ηλεκτρονική ανταλλαγή εγγράφων
ΣΟΕΣ	Συμφωνία οικονομικής εταιρικής σχέσης
ΑΞΕ	Άμεση Ξένη Επένδυση
GATS	Γενική συμφωνία για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών
GATT	Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου
ΣΓΠ	Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων
IAWG	Ομάδα εργασίας μεταξύ οργανισμών
ΔΤΑ	Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης
ΟΠ	Ολοκληρωμένο πλαίσιο για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες
ΔΧΟ	Διεθνείς χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί
IFSC	Διοικούσα επιτροπή ολοκληρωμένου πλαισίου
ΔΟΕ	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΠΙ	Πνευματική Ιδιοκτησία
ΔΚΕ	Διεθνές Κέντρο Εμπορίου
Γιοχάνεσμπουργκ	Παγκόσμια Διάσκεψη κορυφής των ΗΕ για την αειφόρο ανάπτυξη, Γιοχάνεσμπουργκ, Σεπτέμβριος 2002
ΛΑΧ	Λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες
ΠΠΣ	Πολυμερείς Περιβαλλοντικές Συμφωνίες
MED	Μεσόγειος
Monterrey	Συνδιάσκεψη των ΗΕ για τη χρηματοδότηση για την ανάπτυξη (που έλαβε χώρα στο Monterrey, Μεξικό, Μάρτιος 2002)
ΕΕΠ	Εθνικό Ενδεικτικό Πρόγραμμα
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως
PRO INVEST	Επενδυτικό Πρόγραμμα για τις χώρες ΑΚΕ
ΕΣΜΦ	Έγγραφο στρατηγικής για τη μείωση της φτώχειας
ΠΕΠ	Περιφερειακό Ενδεικτικό Πρόγραμμα
ΕΠΣ	Έγγραφο περιφερειακής στρατηγικής
ΠΕΣ	Περιφερειακή εμπορική συμφωνία
SPS	Υγειονομικός και φυτοϋγειονομικός
SDT	Ειδική και διαφοροποιημένη μεταχείριση
TBT	Τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο
TRA	Βοήθεια για το εμπόριο
ΔΠΠΕ	Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου

TRTA/CB	Τεχνική βοήθεια για το εμπόριο και την δημιουργία θεσμών
HE	Ηνωμένα Έθνη
UNCTAD	Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το εμπόριο και την ανάπτυξη
ΠΗΕΑ	Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη
ΠΗΕΠ	Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον
ΓΟ	Γύρος Ουρουγουάης
ΠΤ	Παγκόσμια Τράπεζα
ΠΟΤ	Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων
ΠΟΥ	Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας
ΠΟΠΙ	Παγκόσμια Οργάνωση Πνευματικής Ιδιοκτησίας
WSSD	Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη (Γιοχάνεσμπουργκ, Σεπτέμβριο 2002)
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
Σχέδιο ΤΒ ΠΟΕ	Σχέδιο τεχνικής βοήθειας Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου

ΣΥΝΟΨΗ

Χτίζοντας πάνω στις βάσεις που τέθηκαν στη Ντόχα, στο Monterrey και στο Γιοχάνεσμπουργκ

Η σημασία της σχέσης μεταξύ της ανάπτυξης, του εμπορίου και της ένταξης των αναπτυσσομένων χωρών στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο σε διεθνές επίπεδο, και ιδίως στις τρεις κυριότερες Διασκέψεις που έλαβαν χώρα πέρυσι:

- Η τέταρτη υπουργική συνεδρίαση του ΠΟΕ στη Ντόχα το Νοέμβριο 2001 καθόρισε το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Ντόχα, που είναι μια νέα προσέγγιση του εμπορίου με στόχο την ανάπτυξη, η οποία μέσω της δημιουργίας θεσμών θα βοηθήσει όλες τις χώρες να συμμετέχουν αποτελεσματικά σ' αυτές τις διαπραγματεύσεις. Η νέα προσέγγιση αποσκοπεί άμεσα στην ανάπτυξη και δεν αρκείται στο να δίνει απλώς στις αναπτυσσόμενες χώρες μεγαλύτερες προθεσμίες προσαρμογής και εφαρμογής των συμφωνιών¹.
- Στη συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης στο Monterrey, το Μάρτιο 2002, οι αρχηγοί κρατών του πλανήτη τόνισαν τη σημασία που έχει για την ανάπτυξη η άρση των περιορισμών του εμπορίου όσον αφορά την προσφορά καθώς και την ανάγκη να καταστήσουν αποτελεσματικότερη, ασφαλέστερη και πιο προβλεπόμενη τη χρηματοδότηση της βοήθειας και της ενίσχυσης των ικανοτήτων που συνδέονται με το εμπόριο.
- Και πιο πρόσφατα, στη παγκόσμια διάσκεψη κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ για την αειφόρο ανάπτυξη (WSSD) οι αρχηγοί κρατών αναγνώρισαν τη σημασία που έχει για το εμπόριο η αειφόρος ανάπτυξη υπογραμμίζοντας την ανάγκη να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για την στήριξη βιώσιμων συναλλαγών, πέρα από αυτές που έχουν ήδη γίνει στη Ντόχα και στο Monterrey, και τονίζοντας ότι ήταν αναγκαίο να θεσπιστούν αμοιβαία υποστηριζόμενες πολιτικές στον τομέα του εμπορίου, της ανάπτυξης και του περιβάλλοντος. Τα βασικότερα συμπεράσματα στο Γιοχάνεσμπουργκ συνίστανται στα εξής: στην ανάγκη να προωθηθεί ένα ανοικτό διεθνές οικονομικό σύστημα που θα στηρίζεται στην αρχή της αμοιβαίας στήριξης, και το οποίο θα οδηγήσει στην οικονομική μεγέθυνση και στην αειφόρο ανάπτυξη σε όλες τις χώρες και θα λαμβάνει καλύτερα υπόψη τα προβλήματα επιδείνωσης του περιβάλλοντος· στην αναγνώριση του γεγονότος ότι οι περιφερειακές συμφωνίες μπορούν να συμβάλουν στην αειφόρο ανάπτυξη, στη δέσμευση να υποστηρίξουν την ενίσχυση των ικανοτήτων για να μπορέσουν οι χώρες που εξαρτώνται από περιορισμένο αριθμό προϊόντων να διαφοροποιήσουν τις συναλλαγές τους· στην προώθηση της χρήσης των εθνικών τεχνικών αξιολόγησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον ώστε να προσδιοριστούν οι σχέσεις μεταξύ εμπορίου, περιβάλλοντος και ανάπτυξης· και τέλος στη στήριξη των πρωτοβουλιών ενθάρρυνσης των συναλλαγών στον τομέα αγαθών και υπηρεσιών φιλικώς διακείμενων προς το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των οργανικών χημικών προϊόντων.

¹ Αυτό το πρόγραμμα, γνωστό ως "Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Ντόχα", αποτελείται από πολλά μέσα: μια υπουργική δήλωση που ορίζει την εντολή για τις διαπραγματεύσεις σε αριθμό τομέων, ένα πρόγραμμα εργασίας για τα μέλη του ΠΟΕ που αναφέρεται σε άλλους τομείς, μια υπουργική απόφαση για ζητήματα και τον προβληματισμό όσον αφορά την εφαρμογή (η οποία εξετάζει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενες χώρες μέλη του ΠΟΕ κατά την εφαρμογή ορισμένων συμφωνιών του ΠΟΕ), και μία υπουργική δήλωση για τη συμφωνία ΔΠΠΕ και τη δημόσια υγεία (που αφορά τη σχέση μεταξύ δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και θεμάτων δημόσιας υγείας).

Τώρα απαιτούνται προσπάθειες για να μετατραπούν αυτές οι δεσμεύσεις σε δράση.

Αντικείμενο της παρούσας ανακοίνωσης

Αντικείμενο της παρούσας ανακοίνωσης είναι να εντοπίσει τους τρόπους που θα επιτρέψουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση να τηρήσει τις μεγάλες δεσμεύσεις που έχει αναλάβει για τη στήριξη ιδίως των προσπαθειών που καταβάλλουν οι αναπτυσσόμενες χώρες ώστε να επωφεληθούν καλύτερα από τις εμπορικές συναλλαγές και τις επενδύσεις. Βάσει αυτού, η παρούσα ανακοίνωση:

- Υπογραμμίζει το γεγονός ότι οι συναλλαγές μπορούν να ευνοήσουν την ανάπτυξη και να μειώσουν τη φτώχεια και να αποτελέσουν ισχυρό καταλύτη της αειφόρου ανάπτυξης. Οι χώρες οι οποίες έχουν ενταχθεί στην παγκόσμια οικονομία με το εμπόριο και τις επενδύσεις σημείωσαν ισχυρότερη οικονομική ανάπτυξη και βελτίωση πολλών βασικών κοινωνικών δεικτών. Για το λόγο αυτό, το 2000, η ΕΕ κατέστησε το εμπόριο έναν από τους έξι βασικούς τομείς προτεραιότητας της αναπτυξιακής της πολιτικής². Εντούτοις, μόνο το άνοιγμα των αγορών δεν αρκεί για την καταπολέμηση της φτώχειας και το μέγεθος της συνεισφοράς του εμπορίου στη μείωση της φτώχειας θα εξαρτηθεί επίσης από άλλες πολιτικές. Η μεταρρύθμιση της εμπορικής πολιτικής πρέπει να αποτελέσει μέρος σφαιρικότερης στρατηγικής μείωσης της φτώχειας στην οποία θα συμμετέχει άμεσα η ενδιαφερόμενη χώρα και που θα στηρίζεται παράλληλα στη βελτίωση των εθνικών πολιτικών και στην αύξηση της εξωτερικής βοήθειας.
- Προσδιορίζει τα βασικά στοιχεία που είναι αναγκαία για να συμβάλει το εμπόριο στην οικονομική μεγέθυνση και στην αειφόρο ανάπτυξη με την ένταξη εμπορικών και αναπτυξιακών στρατηγικών, δηλαδή: (i) υγιείς μακροοικονομικές πολιτικές, αποτελεσματική οικονομική και κοινωνική διαχείριση και ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων, ιδίως με την προώθηση των θεμελιωδών κανόνων εργασίας³. (ii) καλύτερη πρόσβαση στις αγορές και ισόρροποι εμπορικοί κανόνες για τη στήριξη των εθνικών μεταρρυθμίσεων· (iii) βοήθεια και ενίσχυση των ικανοτήτων που συνδέονται με το εμπόριο για να μπορέσουν οι αναπτυσσόμενες χώρες να αναλάβουν αυτές τις εργασίες.
- Θεωρεί τις πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις που έχουν ξεκινήσει στο πλαίσιο του Αναπτυξιακού Προγράμματος της Ντόχα, σε συνδυασμό με ορισμένες διμερείς και πολυμερείς πρωτοβουλίες και με την προώθηση της περιφερειακής ολοκλήρωσης μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών, το μέσο για την ελευθέρωση της πρόσβασης στις αγορές⁴ και για τη βελτίωση των ισχυόντων εμπορικών κανόνων. Στο πλαίσιο του Αναπτυξιακού Προγράμματος της Ντόχα, η Επιτροπή θα προσπαθήσει να επιτύχει ευνοϊκό αποτέλεσμα για την ανάπτυξη σ' αυτούς τους δύο τομείς. Έτσι, η πρόσβαση στις αγορές, ιδίως για τα προϊόντα για τα οποία οι αναπτυσσόμενες χώρες διαθέτουν συγκριτικό πλεονέκτημα, όπως τα γεωργικά προϊόντα και τα κατασκευαστικά προϊόντα υψηλής εντάσεως εργασίας, έχει βεβαίως πρωταρχική σημασία ώστε να μπορέσουν οι φτωχές χώρες να επωφεληθούν από τις συναλλαγές.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής "Η αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας", COM (2000) 212 τελικό, της 26ης Απριλίου 2000, και κοινή δήλωση Επιτροπής-Συμβουλίου για την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 10 Νοεμβρίου 2000.

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής "Προαγωγή βασικών κανόνων εργασίας και βελτίωση της κοινωνικής διαχείρισης στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης", COM (2001) 416 τελικό, 18 Ιουλίου 2001.

⁴ Χωρίς να υποτιμάται ωστόσο ο ρόλος που έπαιξαν και που θα εξακολουθήσουν να παίζουν οι μονομερείς παραχωρήσεις σε θέματα πρόσβασης στις αγορές που χορηγήθηκαν μέσω του καθεστώτος ΣΓΠ και της πρωτοβουλίας "όλα εκτός από όπλα" υπέρ των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών.

- Στηρίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής του Απριλίου 2000 και στην κοινή δήλωση του Συμβουλίου και της Επιτροπής του Νοεμβρίου 2000 σχετικά με την αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ για τον καθορισμό των κυριότερων τομέων στους οποίους πρέπει να επικεντρώσει η ΕΕ τη βοήθειά της σε θέματα ενίσχυσης των ικανοτήτων σε συνδυασμό με το εμπόριο: (i) στήριξη για την προσχώρηση στον ΠΟΕ και για τις πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις, (ii) στήριξη για την εφαρμογή των σημερινών και μελλοντικών συμφωνιών του ΠΟΕ και (iii) στήριξη για πολιτικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που είναι αναγκαίες για την προώθηση της οικονομικής αποτελεσματικότητας και να εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη συμμετοχή στην παγκόσμια οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της τεχνικής βοήθειας για "το εμπόριο και το περιβάλλον" και για την ενίσχυση των ικανοτήτων. Πρέπει εξάλλου να βελτιωθεί η εμπορική ικανότητα με άλλες μορφές βοήθειας για την ανάπτυξη σε συνδυασμό με το εμπόριο, ιδίως την προώθηση μακροοικονομικών, τομεακών και φορολογικών πολιτικών που θα ευνοούν το κλίμα των επενδύσεων και με την βοήθεια για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα· τέλος, πρέπει να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη των περιφερειακών αγορών και οργανισμών μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών, ιδίως με τη διαπραγμάτευση, την εφαρμογή και την εκτέλεση των διμερών και περιφερειακών συμφωνιών με την ΕΕ·
- Υπογραμμίζει την ανάγκη συνοχής και συνεργιών σε όλα τα επίπεδα, όπως αναφέρεται ήδη στην ανακοίνωση με τίτλο "Προς μια παγκόσμια σύμπραξη για αειφόρο ανάπτυξη"⁵.
- Και τέλος προβλέπει ορισμένες συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των σημερινών και μελλοντικών δράσεων της ΕΕ (Επιτροπής και/ή κρατών μελών) ή προτάσεων (της διεθνούς κοινότητας υπό την ευρύτερη έννοια).

Συγκεκριμένες προτάσεις δράσης

Η παρούσα ανακοίνωση προτείνει τις ακόλουθες συγκεκριμένες δράσεις, που κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες:

(α) Εντατικοποίηση του διαλόγου με τις χώρες εταίρους

- να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στα εμπορικά ζητήματα στο διάλογο σχετικά με τα έγγραφα στρατηγικής για τη μείωση της φτώχειας, για παράδειγμα·
- να εξασφαλιστεί το ότι η χρηματοδότηση αυτής της νέας προτεραιότητας, της βοήθειας για το εμπόριο, θα είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες που εντοπίστηκαν κατά την εξέταση των εγγράφων εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής.

(β) Μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα της βοήθειας της ΕΕ

- να ενισχυθεί η εμπορική συνιστώσα κατά τον προγραμματισμό της βοήθειας για την ανάπτυξη της ΕΕ, στηριζόμενη στην ομάδα σχεδιασμού της Επιτροπής για το εμπόριο και την ανάπτυξη·
- να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και στις άλλες χώρες χαμηλού εισοδήματος·
- να εξεταστεί το περιθώριο χρηματοδότησης οριζοντίων πρωτοβουλιών βοήθειας για το εμπόριο - διμερών, περιφερειακών και πολυμερών πρωτοβουλιών·

⁵ COM (2002)82 τελικό της 13.02.2002

- να αναπτυχθεί η ικανότητα της ΕΕ να σχεδιάζει και παραδίδει προγράμματα κατάρτισης υπέρ των διαπραγματευτών και των διοικητικών υπαλλήλων, και να δημιουργεί δίκτυα στα ιδρύματα ανωτάτης εκπαίδευσης·

- να παρέχει τεχνική βοήθεια για τις αξιολογήσεις των επιπτώσεων στην αειφόρο ανάπτυξη·

-να αυξήσει τις προσπάθειες για να βελτιώσει τις ικανότητες των αναπτυσσόμενων χωρών στον υγειονομικό και φυτοϋγειονομικό τομέα.

(γ) Συμβολή στην αποτελεσματικότητα της διεθνούς δράσης

- να εξασφαλιστεί η συνοχή των πολιτικών στην παροχή τεχνικής βοήθειας για το εμπόριο με βάση τις αρχές που συμφωνήθηκαν στην ανακοίνωση της Επιτροπής, του 2000, σχετικά με την αναπτυξιακή πολιτική·

- να εξεταστούν οι ισχύοντες μηχανισμοί με στόχο τον συντονισμό με τα κράτη μέλη και να προωθηθούν οι "καλύτερες πρακτικές"·

-να επιτευχθεί καλύτερη συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς·

-να συνεχιστεί η στήριξη του Ολοκληρωμένου Πλαίσιου για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, και να συμμετέχει ενεργά στους φορείς εφαρμογής του·

-να ενθαρρύνει τις περιφερειακές αναπτυξιακές τράπεζες να συνεχίσουν την ενίσχυση των εμπορικών ικανοτήτων·

- να στηρίζει τη γραμματεία του ΠΟΕ σε θέματα τεχνικής βοήθειας και να συμβάλει στο ειδικό ταμείο του Αναπτυξιακού Προγράμματος της Ντόχα.

Τέλος, η παρούσα ανακοίνωση προτείνει μια σφαιρική εξέταση της βοήθειας για το εμπόριο που θα χορηγήσει η ΕΕ πριν από το έτος 2005.

1. ΕΜΠΟΡΙΟ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΦΤΩΧΕΙΑ

1.1. Η θέση των αναπτυσσόμενων χωρών στο παγκόσμιο εμπόριο

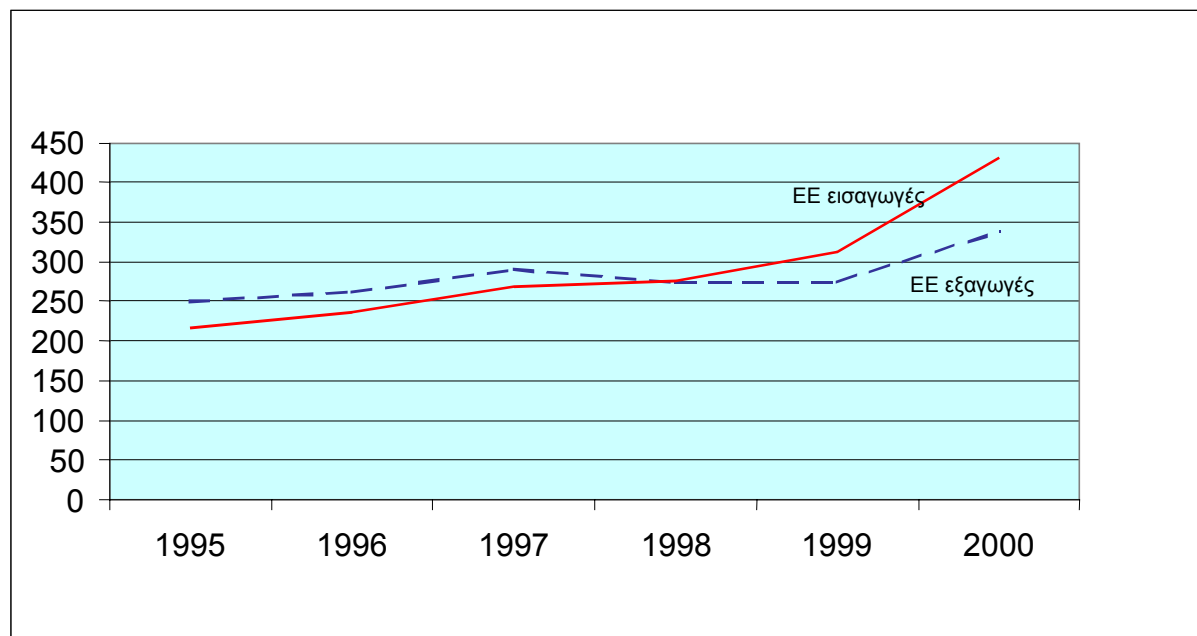
Οι διεθνείς εμπορικές ροές έχουν αυξηθεί σημαντικά κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες. Η μεγαλύτερη συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών στις συναλλαγές⁶, αποτέλεσε το σημαντικότερο χαρακτηριστικό του παγκόσμιου εμπορίου αυτής της περιόδου και οδήγησε στην αύξηση της συμμετοχής τους στις συνολικές εξαγωγές εμπορευμάτων. Από λιγότερο από το ένα τέταρτο του συνόλου το 1970, η συμμετοχή αυτή αυξήθηκε πρακτικά στο ένα τρίτο το 1999. Αυτή η τάση συνοδεύτηκε εξάλλου από την αλλαγή της σύνθεσης των εξαγωγών τους, δεδομένου ότι οι γεωργικές πρώτες ύλες αντικαταστάθηκαν σιγά σιγά από κατασκευαστικά προϊόντα κυρίως από τις αρχές της δεκαετίας του '80. Αυτά τα τελευταία προϊόντα αντιπροσωπεύουν στο εξής το 70% των εξαγωγών των αναπτυσσόμενων χωρών ενώ προηγουμένως ήταν γύρω στο 20% για ένα μεγάλο διάστημα της δεκαετίας του '70 και τις αρχές της δεκαετίας του '80. Κατά την ίδια περίοδο, το τμήμα των γεωργικών προϊόντων μειώθηκε από περίπου 20 σε 10% του συνόλου των εξαγωγών τους⁷.

Η εξέλιξη των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών και της ΕΕ αντανακλά τη μεγαλύτερη συμμετοχή αυτών των τελευταίων στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα. Μετά από πολλά έτη ασθενούς ανάπτυξης, οι εξαγωγές των αναπτυσσόμενων χωρών με προορισμό την ΕΕ αυξήθηκαν κατά μέσο όρο 15% ετησίως από το 1995, και το εμπορικό τους ισοζύγιο με την ΕΕ σημείωσε πλεόνασμα το 1999 (βλέπε γραφική παράσταση 1). Οι αναπτυσσόμενες χώρες στο σύνολό τους παρέχουν σήμερα στην ΕΕ το 42% των συνολικών εισαγωγών της, πράγμα που το 2000 αντιστοιχούσε σε 432 δισεκατ. €.

⁶ Οι αναπτυσσόμενες χώρες περιλαμβάνουν το σύνολο των χωρών και εδαφών που έχουν υπαχθεί από τον ΟΟΣΑ/ΕΑΒ στους δικαιούχους της δημόσιας βοήθειας για την ανάπτυξη και περιλαμβάνουν τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, τις άλλες χώρες χαμηλού εισοδήματος, τις χώρες ενδιάμεσου εισοδήματος, καθώς και τη Μάλτα και τη Σλοβενία.

⁷ “Εκθεση για το εμπόριο και την ανάπτυξη, 2002”, UNCTAD, Γενεύη, 2002.

Πίνακας 1: Εμπόριο της ΕΕ με τις αναπτυσσόμενες χώρες 1995-2000 (δισεκατ. €)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

1.2. Στασιμότητα πολλών αναπτυσσόμενων χωρών

Τα εντυπωσιακά αποτελέσματα των αναπτυσσόμενων χωρών στο σύνολό τους, όσον αφορά την συμμετοχή τους στο παγκόσμιο εμπόριο και την εξέλιξη των εξαγωγών τους προς κατασκευαστικά προϊόντα κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, καλύπτουν δύο σημαντικά στοιχεία. Καταρχήν, αν εξαιρεθούν ορισμένες πρόσφατα εκβιομηχανισθείσες οικονομίες της Κεντρικής Ασίας, οι εξαγωγές των αναπτυσσόμενων χωρών συνίστανται ουσιαστικά σε προϊόντα χαμηλής προστιθέμενης αξίας, που προέρχονται κυρίως από την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και την προσφυγή σε ανειδίκευτη εργασία, και προσφέρουν λίγες προοπτικές όσον αφορά την ανάπτυξη και την παραγωγικότητα. Παρόλο που οι στατιστικές δείχνουν ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες γνωρίζουν σημαντική ανάπτυξη των εξαγωγών τους αγαθών υψηλής τεχνολογικής έντασης, πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι αυτές οι χώρες παρεμβαίνουν μόνον στις φάσεις συναρμολόγησης των διεθνών αλυσίδων παραγωγής που απαιτούν ανειδίκευτη εργασία. Το ουσιαστικό τμήμα της τεχνολογίας και των απαιτούμενων προσόντων ενσωματώνεται σε εισαγόμενα μέρη και στοιχεία και η προστιθέμενη αξία ανήκει κατά το μεγαλύτερο τμήμα στους παραγωγούς πιο ανεπτυγμένων οικονομιών⁸.

Δεύτερον, πολλές χώρες δεν συμμετέχουν σ'αυτή τη διαδικασία ολοκλήρωσης και σημειώνουν στην πραγματικότητα μείωση της συμμετοχής τους στο διεθνές εμπόριο. Όντως, το μερίδιο των 49 λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών (LAX) στις διεθνείς εξαγωγές μειώθηκε από 3% κατά τη δεκαετία του '50 σε περίπου 0.5% στις αρχές της δεκαετίας του '80, και κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες έμεινε στάσιμο σ'αυτό το πολύ χαμηλό επίπεδο⁹.

Η καθυστέρηση αυτών των χωρών εξηγείται από ένα συνδυασμό εθνικών και διεθνών παραγόντων. Σχετικά με τους εθνικούς παράγοντες, μπορούμε να αναφέρουμε τις πολιτικές που δεν ευνοούν τις εγχώριες και ξένες επενδύσεις και την ανάπτυξη των ιδιωτικών

⁸ “Εκθεση για το εμπόριο και την ανάπτυξη, 2002”, UNCTAD, Γενεύη, 2002.

⁹ “Duty and Quota-Free Market Access for LDCs: An Analysis of QUAD Initiatives”, UNCTAD Γενεύη, 2001.

επιχειρήσεων, τα χαμηλά επίπεδα εκπαίδευσης, τη διαφθορά, το υψηλό κόστος των μεταφορών, την κακή ποιότητα των υποδομών και των υπηρεσιών καθώς και, σε ορισμένες περιπτώσεις, τις αναταραχές ή τους εμφυλίους πολέμους. Σε διεθνή κλίμακα, τα προβλήματα είναι ουσιαστικά η εξάρτηση από ορισμένα προϊόντα που χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη ανισορροπία όσον αφορά τις συναλλαγές, την μεγάλη διακύμανση των τιμών της παγκόσμιας αγοράς, τον ισχυρό ανταγωνισμό που υπάρχει ανάμεσα στους παραγωγούς και τον περιορισμένο ανταγωνισμό που υπάρχει ανάμεσα στους αγοραστές, τα σχετικά σημαντικά εμπόδια για το εμπόριο παγκοσμίως, κυρίως για τα γεωργικά προϊόντα και τα προϊόντα υψηλής εντάσεως εργασίας, και τις μόνιμες δυσκολίες στην εκμετάλλευση των εμπορικών προτιμήσεων που χορηγούνται από τις χώρες του ΟΟΣΑ. Εξάλλου, ο αυξανόμενος ανταγωνισμός όσον αφορά τις άμεσες ξένες επενδύσεις τοποθετεί πολλές μικρές οικονομίες σε δύσκολη θέση διαπραγμάτευσης όταν πρόκειται να προσελκύσουν τις αναγκαίες επενδύσεις¹⁰.

1.3. Φτώχεια, ανισότητα και εμπόριο

Σήμερα υπάρχουν αρκετές μελέτες και εκτιμήσεις όσον αφορά την επίπτωση που θα έχει η μεγαλύτερη συμμετοχή στο εμπόριο και στις διεθνείς επενδύσεις, από τις οποίες μπορούμε να συναγάγουμε δύο συμπεράσματα. Καταρχήν, οι χώρες που είναι πιο ανοιχτές στο εμπόριο και στις διεθνείς επενδύσεις, έχουν τάση να παρουσιάζουν μεγαλύτερους συντελεστές ανάπτυξης¹¹. Δεύτερον, για να μπορεί το εμπόριο να έχει μόνιμες και θετικές επιπτώσεις στη μείωση της φτώχειας, πρέπει να αποτελέσει μέρος σφαιρικής στρατηγικής που θα αναλάβουν εξ ολοκλήρου οι ενδιαφερόμενες χώρες, δίνοντας ένα μεγάλο μέρος στην ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων και χορηγώντας επαρκή προσοχή στην κατάσταση των ευάλωτων στρωμάτων πληθυσμού, ιδίως των γυναικών.

Παρόλο που δίνεται γενικά μεγαλύτερη έμφαση στη σχέση μεταξύ μεγαλύτερου ανοίγματος στο εμπόριο και οικονομικής ανάπτυξης, η διάκριση ανάμεσα στην αιτία και στο αποτέλεσμα καθώς και μία αξιολόγηση του βαθμού “ανοίγματος”, αποτελούν ακόμα αντικείμενο συζητήσεων. Μπορούμε ωστόσο να δηλώσουμε με μεγαλύτερη βεβαιότητα ότι τα τελευταία χρόνια “καμία χώρα δεν μπόρεσε να εφαρμόσει αποτελεσματικά μία αναπτυξιακή στρατηγική στρέφοντας την πλάτη στο διεθνές εμπόριο και στις ροές κεφαλαίων μακροπρόθεσμα”¹².

Η σταδιακή κατάργηση των φραγμών στο εμπόριο σε συνδυασμό με τις εθνικές μεταρρυθμίσεις οι οποίες μεταφράστηκαν με την υιοθέτηση υγιών μακροοικονομικών πολιτικών, αποτελεσματικούς θεσμούς και ρυθμιστικά πλαίσια και τις επενδύσεις στις υποδομές και σε ανθρώπινους πόρους, δημιούργησε γενικά έναν “ευνοϊκό κύκλο” ανοίγματος, ανταγωνισμού και σημαντικότερης ανάπτυξης (που τείνει να γίνει ενδογενής ακόμη και αν αρχικά επικεντρώνεται στις εξαγωγές).

¹⁰ Σύμφωνα με την UNCTAD, το ποσοστό των ροών άμεσων ξένων επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν στις αναπτυσσόμενες χώρες το 1999 μειώθηκε για δεύτερη συνεχή χρονιά για να φθάσει το 19% έναντι ενός ποσοστού ρεκόρ 41% το 1994. Εξάλλου, οι προβλέψεις δείχνουν ότι οι ροές άμεσων ξένων επενδύσεων από την ΕΕ και τις Ηνωμένες Πολιτείες θα μειωθούν κατά 37% και 42% αντίστοιχα το 2001 ενώ μία άμεση ανάκαμψη δεν φαίνεται πιθανή σ'αυτόν τον τομέα.

¹¹ “Παγκοσμιοποίηση, Ανάπτυξη και Φτώχεια”, Παγκόσμια Τράπεζα, 2002, Ουάσιγκτον, DC, και, “Εμπόριο, ανάπτυξη και φτώχεια”, Dollar and Kraay, mimeo, 2001.

¹² “Trade Policy Reform as Institutional Reform”, Dani Rodrik στο έγγραφο “Development, Trade and the WTO—a Handbook”, Παγκόσμια Τράπεζα, Ουάσιγκτον, DC, 2002.

Οι χώρες επέτυχαν να συνδυάσουν την ελευθέρωση των συναλλαγών, μεγαλύτερη ανάπτυξη και ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων, έχουν γενικώς κοινά χαρακτηριστικά. Έχουν ελευθερώσει προοδευτικά την οικονομία τους στο πλαίσιο σφαιρικής αναπτυξιακής πολιτικής που στηρίζεται στους δύο ουσιαστικούς πυλώνες της βελτίωσης του κλίματος των επενδύσεων για τον ιδιωτικό τομέα με σκοπό να δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης, και την χειραφέτηση των φτωχών κυρίως μέσω της εκπαίδευσης καλύτερης ποιότητας. Αυτά τα στοιχεία δείχνουν σαφώς ότι το γενικό πολιτικό και θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο πραγματοποιείται η ελευθέρωση του εμπορίου, αποτελεί αποφασιστικό παράγοντα όσον αφορά τις επιπτώσεις που έχουν οι εμπορικές μεταρρυθμίσεις στις οικονομικές επιδόσεις¹³.

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ εμπορίου και ανισότητας, οι έρευνες δείχνουν ότι κατά μέσο όρο οι φτωχοί επωφελούνται αναλογικά το ίδιο από την ανάπτυξη που απορρέει από τις εμπορικές συναλλαγές όσο και τα άλλα στρώματα του πληθυσμού¹⁴. Εξάλλου, δεδομένου ότι σε πολλές χώρες οι φραγμοί στο εμπόριο αποσκοπούν συνήθως στο να προστατεύσουν τα συμφέροντα μιας μικρής ομάδας προνομιούχων, η ελευθέρωση του εμπορίου μειώνει τις προσόδους μονοπωλίου και περιορίζει τη σχέση με τη γραφειοκρατία και την πολιτική εξουσία¹⁵. Οι περισσότερες μελέτες καταλήγουν ότι το εμπόριο δεν έχει μεγάλη επίπτωση στις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες εφόσον αυτές οι τελευταίες οφείλονται κυρίως στις εθνικές πολιτικές στις οποίες το εμπόριο έχει μόνο περιορισμένες επιπτώσεις¹⁶.

Ωστόσο, το άνοιγμα των αγορών προϋποθέτει αναπόφευκτα μία αναδιάρθρωση της οικονομίας που επηρεάζει αρνητικά ορισμένα στρώματα του πληθυσμού, κυρίως αν ενθαρρύνει την εισαγωγή τεχνολογικών αλλαγών που στηρίζονται στην απόκτηση προσόντων λόγω του αυξημένου ξένου ανταγωνισμού. Η διαδικασία εμπορικής μεταρρύθμισης, ιδίως ο ρυθμός και η διαδοχή των μεταρρυθμίσεων, καθώς και τα ενδεχόμενα συνοδευτικά μέτρα πρέπει συνεπώς να βοηθούν στην καταπολέμηση των πιθανών δυσμενών συνεπειών που θα έχει το άνοιγμα των εμπορικών συναλλαγών. Ειδικότερα, για να μπορεί το εμπόριο να έχει θετικές επιπτώσεις για την αειφόρο ανάπτυξη, είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι οι αυξημένες συναλλαγές και η οικονομική μεγέθυνση δεν θα καταλήξουν στην υπερβολική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Διαφορετικά τα βραχυπρόθεσμα οικονομικά οφέλη θα εξουδετερωθούν από μεσοπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο κόστος, συμπεριλαμβανομένου του οικονομικού κόστους, λόγω των συνεπειών στο περιβάλλον και στην υγεία.

Η ανωτέρω σύντομη ανάλυση δείχνει ότι για να μπορεί το εμπόριο να συμβάλει στην καταπολέμηση της φτώχειας και της ανισότητας και να μεγιστοποιεί τα ενδεχόμενα οφέλη που θα έχει η μεγαλύτερη ένταξη στην παγκόσμια οικονομία, οι εμπορικές μεταρρυθμίσεις πρέπει να αποτελέσουν μέρος σφαιρικής στρατηγικής αειφόρου ανάπτυξης. Αυτή η στρατηγική πρέπει ιδίως να προβλέπει το συνδυασμό υγιών μακροοικονομικών πολιτικών με την παροχή καλύτερων υπηρεσιών στον τομέα της εκπαίδευσης και της υγείας, τα κατάλληλα

¹³ Ο Dani Rodrik μεταξύ άλλων αναφέρει ακόμα ότι το θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εφαρμόζεται η εμπορική πολιτική έχει *μεγαλύτερη σημασία* όσον αφορά τις οικονομικές επιδόσεις απ'ό,τι το επίπεδο των ιδίων φραγμών στο εμπόριο. Βλέπε για παράδειγμα "Institutions for High Quality Growth—What They Are and How to Acquire Them", Dani Rodrik, μελέτες συγκριτικής διεθνούς ανάπτυξης, 2000.

¹⁴ Dollar and Kraay, 2001

¹⁵ "Trade, Growth and Poverty—a Selective Survey", A. Krueger and Berg, 2002. Υπάρχουν διαθέσιμες επίσης και άλλες μελέτες: "Trade and Poverty—Is There a Connection?" A. Winters; "Trade, Growth and Disparity Among Nations", D. Ben-David in Special Studies, WTO, 1999; και "Trade Liberalization and Poverty: a Handbook", CEPR.

¹⁶ Βλέπε, για παράδειγμα τα έγγραφα της συνδιάσκεψης για την παγκοσμιοποίηση, την ανάπτυξη και την ανισότητα, που διεξήχθη στις 15-17 Μαρτίου 2001, στο Warwick, του Ηνωμένου Βασιλείου. Αυτά τα έγγραφα υπάρχουν διαθέσιμα στην αγγλική γλώσσα στην ακόλουθη διεύθυνση : <http://www.warwick.ac.uk/fac/soc/CSGR/Conf-papers.html>

κοινωνικά δίκτυα, σεβασμό των θεμελιωδών κανόνων εργασίας, βελτιωμένες υποδομές και τη μεγαλύτερη πρόσβαση στις αγορές - ειδικότερα για τους πληθυσμούς των αγροτικών ζωνών - καθώς και την αποτελεσματική εφαρμογή ενός ρυθμιστικού πλαισίου που θα εξασφαλίζει την ορθή λειτουργία των αγορών και θα αποτρέπει τις καταχρήσεις της κυρίαρχης επιχειρηματικής θέσης και την διαφθορά, και την κατάλληλη νομοθεσία στον τομέα του περιβάλλοντος.

Αυτές οι σφαιρικές εθνικές στρατηγικές οι οποίες συλλέγουν τους καρπούς της παγκοσμιοποίησης και συμβάλλουν στην ισότιμη κατανομή τους, απαιτούν εξωτερική χρηματοδοτική βοήθεια που επικεντρώνεται στις μεταρρυθμίσεις, την ενίσχυση των ικανοτήτων και των υποδομών. Ως προς αυτό, ο ρόλος των οργανισμών του Bretton Woods είναι καθοριστικός με την επενέργεια μόχλευσης που μπορούν να παράγουν. Είναι κατά συνέπεια σημαντικό να συνεργαστεί αποτελεσματικά η ΕΕ με αυτούς τους οργανισμούς, αλλά και να φροντίσει ώστε η πολιτική τους δανειοδότησης να λαμβάνει υπόψη τις προτεραιότητες που έχουν συμφωνηθεί μεταξύ της ΕΕ και των δικαιούχων χωρών στα έγγραφα στρατηγικής ανά χώρα, και αυτό χάρη στην μεγαλύτερη συνεργασία ανάμεσα στην Επιτροπή και τα κράτη μέλη.

1.4. Η ανάγκη μιας πραγματικής πρόσβασης στις αγορές

Μετά τις πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις του κύκλου της Ουρουγουάης, οι φραγμοί στο εμπόριο μειώθηκαν σημαντικά τόσο στις βιομηχανικές χώρες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Ο κύκλος της Ουρουγουάης επέκτεινε επίσης τους πολυμερείς κανόνες σε τομείς οι οποίοι προηγουμένως είχαν αποκλειστεί, εισάγοντας ιδίως κανόνες σε θέματα δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, μεγαλύτερης πειθαρχίας στον τομέα της στήριξης της γεωργίας, της κατάργησης του αυτοπεριορισμού των εξαγωγών ("Voluntary Export Restraints") και στην προοδευτική ελευθέρωση του εμπορίου κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ένδυσης. Σχετικά με την πρόσβαση στις αγορές, οι συντελεστές των τελωνειακών δασμών έχουν μειωθεί σημαντικά σε παγκόσμια κλίμακα.

Εντούτοις, οι αναπτυσσόμενες χώρες αντιμετωπίζουν ακόμα σημαντικά εμπόδια για τις εξαγωγές τους τόσο προς τις ανεπτυγμένες χώρες όσο και προς αναπτυσσόμενες χώρες. Δεδομένου ότι οι φτωχότεροι πληθυσμοί του πλανήτη εργάζονται κυρίως στη γεωργία και στις βιομηχανίες υψηλής εντάσεως εργασίας¹⁷, η αυξημένη ελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου σ'αυτούς τους τομείς αποτελεί αποφασιστικό στοιχείο από πλευράς μείωσης της φτώχειας. Εντούτοις, στις χώρες υψηλού εισοδήματος, ο μέσος συντελεστής τελωνειακών δασμών για τα γεωργικά προϊόντα είναι περίπου δύο φορές υψηλότερος από το μέσο συντελεστή που εφαρμόζεται στα κατασκευαστικά προϊόντα.¹⁸ Εξάλλου, παρά τη σημαντική πρόοδο που έχει σημειωθεί από τη δεκαετία του '80, οι εισαγωγικοί δασμοί στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι ουσιαστικά δύο φορές υψηλότεροι απ'ό,τι στις βιομηχανικές χώρες. Δεδομένου ότι ένα μεγάλο τμήμα των παγκόσμιων εμπορικών συναλλαγών γίνεται μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών, αυτές οι χώρες θα επωφεληθούν σημαντικά από τα οφέλη ευμάρειας μειώνοντας τους φραγμούς τους στο εμπόριο εφόσον αναπτύξουν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα.

Οι υψηλότεροι δασμοί και η κλιμάκωση των τελωνειακών δασμών αποτελούν πηγή ανησυχιών για τις αναπτυσσόμενες χώρες, και αυτό παρά την ύπαρξη καθεστώτων

¹⁷ Η φτώχεια στις αγροτικές ζώνες αντιστοιχεί περίπου στο 63% της φτώχειας παγκοσμίως και στο 65 με 90% της φτώχειας που πλήττει την Αφρική νοτίως της Σαχάρας.

¹⁸ "Global Economic Prospects 2002", Παγκόσμια Τράπεζα, Ουάσιγκτον DC, 2002.

προτιμησιακής πρόσβασης. Πέρα από την πρόοδο που έχει υλοποιηθεί μετά τον κύκλο της Ουρουγουάης, η στήριξη της γεωργίας υπό μορφή επιδοτήσεων εξακολουθεί να είναι σημαντική στις βιομηχανικές χώρες και συχνά προκαλεί στρεβλώσεις των συναλλαγών πράγμα που πλήττει τις αναπτυσσόμενες χώρες¹⁹. Επιπλέον, οι μη δασμολογικοί φραγμοί, όπως τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά πρότυπα, γίνονται όλο και πιο περίπλοκοι και περιορίζουν συχνά το εξαγωγικό δυναμικό των φτωχών χωρών²⁰. Οι αναπτυσσόμενες χώρες αντιμετωπίζουν συχνά προβλήματα τήρησης των κτηνιατρικών και φυτοϋγειονομικών προτύπων που ισχύουν για τις εισαγωγές γεωργικών προϊόντων και τροφίμων στην ΕΕ. Η παρακολούθηση των αποβλήτων και παθογόνων ουσιών που απαγορεύονται ή ελέγχονται στην ΕΕ αποτελεί παράδειγμα ενός τομέα όπου συναντώνται ιδιαίτερες δυσκολίες. Τα προβλήματα που απορρέουν μπορούν να αποτελέσουν πηγή εμπορικών εντάσεων και να συμβάλουν επίσης στη μείωση των εξαγωγών και των ευκαιριών ανάπτυξης στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Οι επενδύσεις είναι αναγκαίες στις εν λόγω χώρες για να ευθυγραμμιστεί η ρυθμιστική, επιστημονική και τεχνική υποδομή τους με τους απαιτούμενους κανόνες ώστε να τηρούνται οι απαιτήσεις της ΕΕ. Πρέπει επομένως να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη επίλυση των υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών προβλημάτων στο πλαίσιο της βοήθειας που χορηγεί η ΕΕ για το εμπόριο και την ανάπτυξη.

Ειδικότερα έχει αυξηθεί η προσφυγή σε μέτρα αντιντάμπινγκ τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες²¹. Στην 3^η συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ) που έλαβε χώρα στις Βρυξέλλες το 2001, η ΕΕ ανέλαβε τη δέσμευση να μην εφαρμόζει δράσεις αντιντάμπινγκ κατά των ΛΑΧ.

Το σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ) της ΕΕ, που ισχύει από το 1971, αποτελεί μία σημαντική συνιστώσα των μέσων που διαθέτει για να ενθαρρύνει τις εξαγωγές των αναπτυσσόμενων χωρών. Οι ποσοτικοί περιορισμοί καταργήθηκαν το 1995 και το σύνολο του ΣΓΠ αποτέλεσε αντικείμενο ορθολογικότερης διαχείρισης το Δεκέμβριο του 2001²². Άλλες πρωτοβουλίες της ΕΕ για να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες να επωφεληθούν από τις εμπορικές ευκαιρίες περιλαμβάνουν το Κέντρο βιώσιμου εμπορίου και καινοτομιών. Πλην όμως, οι παραχωρήσεις που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο του ΣΓΠ, ιδίως η πρωτοβουλία "όλα εκτός από όπλα" υπέρ των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών δεν αποτέλεσαν πάντα αντικείμενο πλήρους εκμετάλλευσης. Η πρόσβαση των αναπτυσσόμενων χωρών στις αγορές μπορεί ωστόσο να αυξηθεί σημαντικά χάρη στην καλύτερη και πληρέστερη χρησιμοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το ΣΓΠ και η πρωτοβουλία "όλα εκτός από όπλα".

1.5. Διαρθρωτικοί, θεσμικοί περιορισμοί και εμπόδια πολιτικής

Η καλύτερη πρόσβαση στις αγορές από μόνη της, όπως και η συμπληρωματική βοήθεια που συνδέεται με το εμπόριο, δεν θα ευνοήσουν αυτόματα την ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών, την οικονομική άνθηση και τη μείωση της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες κυρίως στις φτωχότερες. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η πρόσβαση στις αγορές πρέπει να βελτιωθεί οπωσδήποτε για να μπορούν οι εξαγωγείς να τηρούν τις ισχύουσες

¹⁹ Η συνολική βοήθεια για τη στήριξη της γεωργίας (όπως ορίζεται στον ΟΟΣΑ) εκτιμήθηκε σε 327 δισεκατ. δολάρια ΗΠΑ για το έτος 2000 ("Global Economic Prospects 2002", Παγκόσμια Τράπεζα, 2002).

²⁰ Otsuki, T et al (2001) "Saving two in a billion: a case study to quantify the trade effect of European food safety standards on African exports", Παγκόσμια Τράπεζα.

²¹ Ακόμη και αν οι έρευνες δεν καταλήγουν πάντα σε πραγματικά μέτρα αντιντάμπινγκ, το απλό γεγονός της έναρξής τους αυξάνει την αβεβαιότητα και ωθεί τους εισαγωγείς να στρέφονται προς άλλους προμηθευτές. Η Κοινότητα δεν εφαρμόζει μέτρα αντιντάμπινγκ στον γεωργικό τομέα, και δεν εφαρμόζει επίσης ούτε τη γενική ρήτρα διασφάλισης στα γεωργικά προϊόντα.

²² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2501/2001 του Συμβουλίου της 10ης Δεκεμβρίου 2001.

νομοθεσίες και να επωφελούνται από τις παραχωρήσεις που τους χορηγούνται σ'αυτόν τον τομέα. Οι περιορισμοί που ασκούνται στην προσφορά αποτελούν συχνά φραγμούς της ανάπτυξης των εμπορικών συναλλαγών. Μεταξύ των παραγόντων που περιορίζουν σοβαρά την προσφορά, μπορούμε να αναφέρουμε τους εξής: ακατάλληλες μακροοικονομικές και φορολογικές πολιτικές· αδύναμα ρυθμιστικά πλαίσια και εφαρμογή· εξάρτηση από μικρό φάσμα εξαγωγών χαμηλής προστιθέμενης αξίας· μεταφορές με υψηλό κόστος, ελάχιστα αξιόπιστες υπηρεσίες κοινής ωφελείας, τηλεπικοινωνίες κακής ποιότητας και αναποτελεσματικές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Η κατάργηση αυτών των περιορισμών περνά από την ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων, καθώς και από την προώθηση του κοινωνική διαλόγου, την επεξεργασία νέων νομοθεσιών καθώς και από σημαντικές επενδύσεις. Οι επενδύσεις αφορούν για παράδειγμα τα αναγκαία εργαστήρια για να υπάρξει συμμόρφωση με τους υγειονομικούς και φυτοϋγειονομικούς κανόνες, τις εγκαταστάσεις επιθεώρησης, τις υπηρεσίες τυποποίησης και καταχώρησης, τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης και την αναβάθμιση των επιστημονικών και τεχνολογικών ικανοτήτων με τα κατάλληλα ερευνητικά προγράμματα, καθώς και τη στήριξη για την καθιέρωση ρυθμιστικών πλαισίων και πολιτικών για την αποτελεσματική χρήση των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας. Οι υπηρεσίες στήριξης των επιχειρήσεων στους τομείς των πληρωμών, των ασφαλίσεων και των μεταφορών πρέπει να βελτιωθούν επίσης. Όλα αυτά τα μέτρα απαιτούν σημαντικούς πόρους και μακροπρόθεσμο προγραμματισμό. Για το λόγο αυτό οι προσπάθειες που καταβάλλουν οι αναπτυσσόμενες χώρες για να εφαρμόσουν τις μεταρρυθμίσεις και να αυξήσουν τις εμπορικές τους ικανότητες, πρέπει να υποστηριχθούν από συμπληρωματική εξωτερική βοήθεια εκ μέρους των ανεπτυγμένων κρατών ως συμπλήρωμα των νέων ευκαιριών που προσφέρονται σε θέματα πρόσβασης στις αγορές. Σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που λήφθηκαν στη διάσκεψη κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ, η ΕΕ θα προσπαθήσει να βοηθήσει τις ευάλωτες χώρες να ενισχύσουν τις ικανότητες τους για να επωφελούνται από τις ευκαιρίες που προσφέρει το εμπόριο ιδίως σε τομείς όπου διαθέτουν συγκριτικό πλεονέκτημα και στους οποίους μπορούν να υπάρξουν κέρδη και για τα δύο μέρη, όπως είναι τα φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και τα οργανικά είδη διατροφής. Σχετικά με την εξάρτηση έναντι ορισμένων εμπορευμάτων, η ΕΕ καθώς και άλλοι συμμετέχοντες, ανέλαβαν τη δέσμευση στο Γιοχάνεσμπουργκ να ενισχύσουν τις ικανότητες αυτών των χωρών στο να διαφοροποιούν την παραγωγή τους χάρη, μεταξύ άλλων, στη χρηματοδοτική και τεχνική βοήθεια και στις διεθνείς προσπάθειες για την καταπολέμηση της αστάθειας των τιμών των εμπορευμάτων και της υποβάθμισης των όρων συναλλαγής. Η Επιτροπή θα εξετάσει τα μέσα για την υλοποίηση αυτών των στόχων.

1.6. Η περιφερειακή ολοκλήρωση αποτελεί πολύτιμη στρατηγική

Οι περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών ή μεταξύ των ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών μπορούν να αυξήσουν τη συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών στην παγκόσμια οικονομία και να ενισχύσουν το πολυμερές εμπορικό σύστημα υπό τον όρο ότι θα είναι ανοικτές προς το εξωτερικό και θα περιορίζουν τους εξωτερικούς φραγμούς στο εμπόριο. Η *ολοκλήρωση Νότου-Νότου* μπορεί να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των αγορών, να αυξήσει τον ανταγωνισμό μεταξύ χωρών που γνωρίζουν παρόμοιο στάδιο ανάπτυξης, να ευνοήσει τις οικονομίες κλίμακας, να αυξήσει τη δυνατότητα προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων και να εξασφαλίσει στις εν λόγω χώρες μεγαλύτερη διαπραγματευτική ισχύ. Τέλος και κυρίως, η περιφερειακή ολοκλήρωση μπορεί να συμβάλει στην παγιοποίηση της ειρήνης και της ασφάλειας. Η σημασία της περιφερειακής ολοκλήρωσης για την αειφόρο ανάπτυξη επιβεβαιώθηκε με την ευκαιρία της παγκόσμιας διάσκεψης κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη.

Η περιφερειακή ολοκλήρωση θα έχει ενισχυμένα αποτελέσματα όταν η συνεργασία υπερβαίνει το πλαίσιο των μέτρων στα σύνορα και μεταφράζεται με μεγαλύτερη ολοκλήρωση που θα στηρίζεται στα ακόλουθα στοιχεία: τη σύγκλιση των εθνικών πολιτικών σε θέματα επενδύσεων και ανταγωνισμού, για παράδειγμα· σύγκλιση των ρυθμίσεων και/ή της υιοθέτησης εναρμονισμένων ή κοινών κανόνων, ιδίως, κατά περίπτωση στους τομείς του περιβάλλοντος· ανάπτυξη περιφερειακών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και τη συντονισμένη δημιουργία υποδομών όπως των περιφερειακών τηλεπικοινωνιών και των δικτύων μεταφορών και διανομής ενέργειας. Η περιφερειακή διάσταση μπορεί να ενθαρρύνει την καθιέρωση υγιών πολιτικών και θεσμών για να ευνοηθούν, για παράδειγμα, η μακροοικονομική σταθερότητα, η κοινωνική προστασία και η επίλυση των συγκρούσεων, πράγμα που στην αντίθετη περίπτωση μπορεί να είναι δύσκολο να επιτευχθεί σε εθνικό επίπεδο. Η δημιουργία θεσμών και η ενίσχυση των ικανοτήτων σε περιφερειακή κλίμακα επιτρέπουν επίσης την εξοικονόμηση πόρων. Αυτό ισχύει σε πολλούς τομείς που συνδέονται με τις εμπορικές συναλλαγές, όπως οι κανόνες, η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και το σύνολο των μέτρων διευκόλυνσης των συναλλαγών ιδίως οι τελωνειακές διαδικασίες.

Από πολύ καιρό, η ΕΕ υποστηρίζει την ολοκλήρωση Νότου-Νότου παράλληλα με τη μεγαλύτερη ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στο πολυμερές εμπορικό σύστημα, στο πλαίσιο μιας αναπτυξιακής στρατηγικής η οποία αποβλέπει στο να καταργηθούν τα εμπόδια που συνδέονται με τον ευάλωτο χαρακτήρα και τη μικρή διάσταση των μικρών οικονομιών. Εντούτοις, δεν πρέπει να αγνοείται το γεγονός ότι τα θετικά αποτελέσματα της ολοκλήρωσης μπορούν να υλοποιηθούν μόνο όταν το σφαιρικό πλαίσιο πολιτικής και η διαχείριση και η κατάσταση ασφαλείας οδηγούν σ'αυτήν την ολοκλήρωση (όπως συμβαίνει με τις εμπορικές μεταρρυθμίσεις γενικότερα). Επομένως, λόγω των περιορισμών σ'αυτούς τους τομείς, πολλές πρωτοβουλίες του παρελθόντος δεν έχουν ακόμα εκπληρώσει τις προσδοκίες τους.

Η ΕΕ έχει συνάψει πολλές περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες με τις αναπτυσσόμενες χώρες. Συμφωνίες υπογράφηκαν με την Νότια Αφρική, το Μεξικό, τη Χιλή και πολλές μεσογειακές χώρες. Η σύνδεση των αναπτυσσόμενων χωρών με μια μεγάλη βιομηχανική χώρα ή ένα εμπορικό μπλοκ έχει πολλά πλεονεκτήματα. Τα πλεονεκτήματα αυτής της ολοκλήρωσης *Βορρά-Νότου* είναι τα ακόλουθα: διάρκεια των μεταρρυθμίσεων, βιώσιμη πρόσβαση σε μεγάλες αγορές, καλύτερη διαχείριση και διευκόλυνση των άμεσων ξένων επενδύσεων και της μεταφοράς τεχνολογίας. Η πολυμερής ελευθέρωση του εμπορίου και η υιοθέτηση κοινών κανόνων στο πλαίσιο του συστήματος του ΠΟΕ εξακολουθούν να είναι οι κυριότερες προτεραιότητες της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ και μπορούν να διαρθρωθούν με τις διμερείς και περιφερειακές συμφωνίες κατά τρόπο που να επιδιώκουν πιο αποτελεσματικά την υλοποίηση των δύο στόχων δηλαδή του ανοίγματος του εμπορίου και της ανάπτυξης. Για να γίνει πιθανή αυτή η θετική διάρθρωση, αυτές οι συμφωνίες πρέπει να ανταποκρίνονται στα ακόλουθα κριτήρια: να συμμορφώνονται πλήρως με τους πολυμερείς κανόνες· να έχουν συλληφθεί και εκτελεστεί με την ευελιξία που επιβάλλεται, ανάλογα με το αναπτυξιακό επίπεδο των διαφόρων μερών· να προβλέπουν ένα υψηλό επίπεδο ρυθμιστικής σύγκλισης που θα λαμβάνει υπόψη τους νόμιμους στόχους και τις ιδιαίτερες καταστάσεις κάθε χώρας· να στηρίζονται στους κοινούς κανόνες που υπερβαίνουν τους βασικούς πολυμερείς κανόνες· να αποβλέπουν, στις περισσότερες περιπτώσεις, σε πραγματική περιφερειακή ολοκλήρωση μεταξύ των ιδίων των εταίρων της ΕΕ.

Η ολοκλήρωση Βορρά-Νότου και Νότου-Νότου μπορεί να ενισχυθεί αμοιβαία. Επωφελούμενες από την καλύτερη πρόσβαση σε μια ανεπτυγμένη αγορά, οι αναπτυσσόμενες χώρες θα ενθαρρυνθούν να ανοίξουν αμοιβαία τις δικές τους αγορές και να προσελκύσουν ευκολότερα τις ροές των επενδύσεων, πράγμα που μπορεί να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά τους. Μέσα στο ίδιο πνεύμα, η αποτελεσματική ολοκλήρωση των

αναπτυσσομένων οικονομιών θα τις καταστήσει πιο αξιόπιστες εταίρους για τις ανεπτυγμένες χώρες.

Για το λόγο αυτό, στις πρωτοβουλίες της όσον αφορά τις εμπορικές περιφερειακές συμφωνίες (με τις μεσογειακές χώρες, τις χώρες του Mercosur, και το Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου) και τις συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης - ΣΟΕΣ - που προτίθεται να συνάψει στο πλαίσιο της συμφωνίας του Κοτονού) η ΕΕ επιθυμεί να προωθήσει αυτό που η ίδια ονομάζει μια προσέγγιση *Νότου-Νότου-Borrá* με σκοπό τον συνδυασμό των πλεονεκτημάτων της ολοκλήρωσης Borrá-Νότου με τις θετικές πτυχές της ολοκλήρωσης Νότου-Νότου. Αυτή η προσέγγιση αποτρέπει επίσης τις σχέσεις του τύπου "κέντρου-περιφέρειας" που αναπτύσσονται όταν ένα σημαντικό εμπορικό μπλοκ συνάπτει χωριστές συμφωνίες με μεγάλο αριθμό χωρών. Πρέπει ωστόσο να λαμβάνεται δεόντως υπόψη ότι αυτή η προσέγγιση πρέπει να είναι πολύ φιλόδοξη για να είναι αποτελεσματική και κυρίως για να μπορεί να υπερβαίνει το πλαίσιο των παραδοσιακών συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών όσον αφορά τα εμπορεύματα.

2. ΤΟ ΠΟΛΥΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

2.1. Πλεονεκτήματα του πολυμερούς εμπορικού συστήματος βάσει κανόνων

Η ύπαρξη ενός πολυμερούς εμπορικού συστήματος βάσει κανόνων αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της συμμετοχής των αναπτυσσομένων χωρών στο διεθνές εμπόριο. Οι διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ στόχος των οποίων είναι να εξασφαλιστεί ισορροπία μεταξύ δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, επιτρέπουν να προσαρμοστεί καλύτερα η ελευθέρωση των συναλλαγών με τις ανάγκες και τις ικανότητες των χωρών μελών. Αυτή η ισορροπία στηρίζεται στους περιοριστικούς κανόνες σε θέματα διαφάνειας και μη εισαγωγής διακρίσεων. Το σύστημα βάσει κανόνων που είναι ο ΠΟΕ αντικαθιστά τον "νόμο της ζούγκλας" με την επιβολή του νόμου. Ένα ισχυρό επιχείρημα είναι ότι οι αρχές διαφάνειας και μη εισαγωγής διακρίσεων ωφελούν ειδικότερα τις μικρές και τις αναπτυσσόμενες χώρες οι οποίες, κατά το παρελθόν, είχαν υποφέρει από τις μονομερείς δράσεις των μεγαλύτερων εμπορικών εταίρων. Αυτοί οι δεσμευτικοί κανόνες εξασφαλίζουν την προστασία έναντι των πιέσεων που ασκούν οι ομάδες συμφερόντων και οι ομάδες που επιδιώκουν προσόδους μονοπωλίου, καθώς και την αξιοπιστία σε διεθνές επίπεδο που συμβάλει στην εφαρμογή ευεργετικών εσωτερικών μεταρρυθμίσεων.

Τα κυριότερα οφέλη για τις αναπτυσσόμενες χώρες μέλη του ΠΟΕ είναι το γεγονός ότι οι πολυμερείς κανόνες ενθαρρύνουν και ενισχύουν τη χρηστή διαχείριση σε εθνικό επίπεδο, τον εκσυγχρονισμό ενός ρυθμιστικού και θεσμικού πλαισίου για την τόνωση της εμπορικής ικανότητας και την προσέλκυση επενδύσεων, η εύκολη και ασφαλής πρόσβαση στις μεγάλες εξαγωγικές αγορές και η προσφυγή σε έναν μηχανισμό ρύθμισης των διαφορών. Η συμμετοχή ως μέλος στον ΠΟΕ επιτρέπει εξάλλου να τοποθετούνται αξιόπιστες εθνικές εμπορικές πολιτικές σε σταθερές βάσεις και αποτελεί το κίνητρο για να βελτιωθεί το ρυθμιστικό και θεσμικό πλαίσιο πράγμα που θα προσελκύσει τις ιδιωτικές επενδύσεις.

Χωρίς να αναφέρονται λεπτομέρειες ή να γίνεται ένας εξαντλητικός απολογισμός, τα ακόλουθα παραδείγματα αντανakλούν τα πλεονεκτήματα που παρέχει η εκτέλεση δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του ΠΟΕ:

- η τήρηση της συμφωνίας για την εφαρμογή υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών προτύπων και της συμφωνίας για τα τεχνικά εμπόδια του εμπορίου επιτρέπει στις αναπτυσσόμενες χώρες, αφενός, να έχουν αποτελεσματική πρόσβαση στις αγορές των

χωρών εφαρμόζοντας υψηλά πρότυπα σε θέματα προστασίας της ανθρώπινης υγείας, της ασφάλειας, του περιβάλλοντος, κ.λπ., και αφετέρου, να αναβαθμίζουν τα δικά τους πρότυπα·

- η καλύτερη εφαρμογή της συμφωνίας του ΠΟΕ για τη δασμολογητέα αξία, των αδειών εισαγωγής, της επιθεώρησης πριν από την αποστολή και των κανόνων καταγωγής βελτιώνει την αποτελεσματικότητα είσπραξης των τελωνειακών δασμών, διευκολύνει τις συναλλαγές, αυξάνει τη διαφάνεια και μειώνει τον κίνδυνο διαφθοράς·
- η εφαρμογή της συμφωνίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (ΔΠΙΕ), η εφαρμογή της οποίας είναι τεχνικά δύσκολη για πολλές αναπτυσσόμενες χώρες λόγω του περίπλοκου χαρακτήρα της, θα προσελκύσει μακροπρόθεσμα τις ξένες επενδύσεις και θα εξασφαλίσει τη μεταφορά τεχνολογίας που ευνοεί την εγχώρια βιομηχανική και τεχνολογική ανάπτυξη·
- η γενική συμφωνία για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών (GATS) προσφέρει μεγάλες ευκαιρίες για την προσέλκυση σταθερών μακροπρόθεσμων επενδύσεων, βελτιώνει τις σχετικές υποδομές (μεταφορές, τηλεπικοινωνίες, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, τουρισμός, υπηρεσίες σχετικές με το περιβάλλον) και ευνοεί την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας στο σύνολό της. Η γενική ευελιξία του μηχανισμού της γενικής συμφωνίας για τις συναλλαγές (GATS) (σύλληψη της ελευθέρωσης προς την κορυφή) ευνοεί ειδικότερα τις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών οι οποίες χρησιμοποίησαν αυτόν το μηχανισμό πλήρως (άνοιγμα πιο περιορισμένου αριθμού τομέων και ελευθέρωση λιγότερων κατηγοριών των συναλλαγών απ'ό,τι οι βιομηχανικές χώρες). Ο τρέχων γύρος των διαπραγματεύσεων αποτελεί μια ευκαιρία για τις ΛΑΧ να αναλάβουν δεσμεύσεις σε περισσότερους τομείς, ειδικότερα σε τομείς που αφορούν τη δημιουργία θεσμών, σύμφωνα με την αρχή της προοδευτικής ελευθέρωσης στην οποία στηρίζεται η GATS.

2.2. Δυσκολίες εφαρμογής των συμφωνιών του ΠΟΕ

Η διεύρυνση του πεδίου δράσης του ΠΟΕ, μετά τον κύκλο τους Ουρουγουάης, τόνισε τον περίπλοκο χαρακτήρα του συστήματος βάσει κανόνων του οργανισμού και αναγκάζει τα μέλη του να προσαρμόζουν το θεσμικό και ρυθμιστικό τους πλαίσιο. Παρόλο που αυτό το πλαίσιο καλύπτει συχνά το αναγκαίο πλαίσιο για μία αποτελεσματική και ισότιμη διαχείριση της εθνικής οικονομίας, η αναβάθμισή του (ή σε ορισμένες περιπτώσεις η δημιουργία του) επιβαρύνει ακόμη σοβαρά τις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες.

Εφαρμογή

Οι αναπτυσσόμενες χώρες, όπως ήταν αναμενόμενο, αντιμετώπισαν μια πραγματική πρόκληση κατά την εφαρμογή και εκτέλεση των συμφωνιών του ΠΟΕ. Οι περισσότερες από αυτές επέτυχαν στην αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης αλλά άλλες, μεταξύ των οποίων μεγάλος αριθμός χωρών μεταξύ των λιγότερο ανεπτυγμένων και οι χώρες της Αφρικής Νοτίου της Σαχάρας μέλη του ΠΟΕ, αντιμετώπισαν δυσκολίες σε ορισμένους τομείς τις οποίες επιδείνωσε η αδυναμία τους να επωφεληθούν πλήρως από το πολυμερές σύστημα βάσει κανόνων. Πολλές αναπτυσσόμενες χώρες δεν μπόρεσαν να εκμεταλλευτούν τις νέες εμπορικές δυνατότητες που τους προσφέρθηκαν, λόγω των αδυναμιών της εσωτερικής τους πολιτικής, μιας έλλειψης ανταγωνιστικότητας, αδυναμιών που συνδέονται με τις υποδομές ή άλλες. Άλλες, αντίθετα, θεώρησαν ότι βασικοί τομείς εξαγωγείς δεν είχαν ακόμα ελευθερωθεί πλήρως και έκριναν ότι η ελευθέρωση αυτών των τομέων ήταν πολύ βραδεία.

Με την προσχώρησή τους στον ΠΟΕ, οι αναπτυσσόμενες και οι ανεπτυγμένες χώρες ανέλαβαν σημαντικές δεσμεύσεις όσον αφορά τη μεταρρύθμιση των πολιτικών τους και των εμπορικών πρακτικών τους (μεγαλύτερη διαφάνεια των εμπορικών μέτρων, πειθαρχία σε θέματα επιδοτήσεων, βελτίωση των διαδικασιών που συνδέονται με τις άδειες εισαγωγής, μεταρρύθμιση της δασμολογητέας αξίας και μέσα εμπορικής άμυνας), αλλά δέχτηκαν επίσης δεσμεύσεις που έχουν πραγματική ή πιθανή επίπτωση στο ρυθμιστικό και εμπορικό εθνικό τους πλαίσιο (καθιέρωση τεχνικών κανόνων ή υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών κανόνων, νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία, κ.λπ.). Οι συμφωνίες του ΠΟΕ σ'αυτούς τους τομείς προβλέπουν συχνά στήριξη υπέρ των αναπτυσσόμενων χωρών για να τις βοηθήσουν να βελτιώσουν τις ρυθμιστικές, διοικητικές και θεσμικές ικανότητές τους.

Προσχωρήσεις

27 χώρες, εκ των οποίων το ήμισυ περίπου υπάγονται στην κατηγορία των αναπτυσσόμενων χωρών (Καμπότζη, Βιετνάμ, Σαμόα, Τόγκα, Σουδάν, Πράσινο Ακρωτήριο, Σεϋχέλλες και Υεμένη για παράδειγμα), ξεκίνησαν την μακρά και δύσκολη διαδικασία προσχώρησης στον ΠΟΕ. Οι υποψήφιες χώρες οφείλουν όχι μόνο να τροποποιήσουν τη νομοθεσία και τη ρύθμιση σχετικά με το καθεστώς τους εξωτερικού εμπορίου, πράγμα που αποτελεί γι'αυτές μία πρόκληση, αλλά επίσης να εντάξουν την εμπορική διάσταση στις εθνικές, οικονομικές και αναπτυξιακές πολιτικές τους. Πολύ συχνά επίσης οφείλουν να βελτιώσουν τη θεσμική, δικαστική και διοικητική υποδομή τους.

Οι αρχηγοί κρατών του πλανήτη δήλωσαν την βούλησή τους να υποστηρίξουν αυτήν τη διαδικασία προσχώρησης κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη. Η ΕΕ προτείνει ήδη την παροχή βοήθειας στις υποψήφιες χώρες, εκ των οποίων πολλές συγκαταλέγονται μεταξύ των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών, για να τις βοηθήσει σ'αυτή τη διαδικασία. Η ΕΕ παρέχει εξάλλου την ενεργό συνδρομή της στις εργασίες που διεξάγονται στο πλαίσιο του ΠΟΕ για τον καθορισμό των μέσων ορθολογικής διαχείρισης και απλούστευσης της διαδικασίας προσχώρησης για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί κατά την τρίτη συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ III), που έλαβε χώρα τον Μάιο του 2001 στις Βρυξέλλες.

2.3. Ένταξη της ανάπτυξης στο εμπόριο: το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα (DDA)

Ήδη η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου αναγνώριζε ρητά ότι οι εμπορικοί κανόνες πρέπει να προσαρμοστούν με την ιδιαίτερη κατάσταση των αναπτυσσόμενων χωρών και αυτό κατέληξε στην προσθήκη του μέρους IV της GATT. Το ίδιο έγινε με τη συμφωνία του Μαρακές για την ίδρυση του ΠΟΕ η οποία εισήγαγε την αρχή της ειδικής και διακριτικής μεταχείρισης των αναπτυσσόμενων χωρών μελών στον ΠΟΕ. Παρόλα αυτά το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα αποτελεί την πιο φιλόδοξη προσπάθεια μέχρι σήμερα για να τεθεί το ζήτημα της ανάπτυξης στο επίκεντρο του πολυμερούς εμπορικού συστήματος. Ο ΠΟΕ απομακρύνεται έτσι από ένα σύστημα μέσα στο οποίο το καλύτερο αναμενόμενο αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων ήταν η υιοθέτηση νέων εμπορικών κανόνων και το οποίο προέβλεπε απλώς μεγαλύτερες προθεσμίες για τις αναπτυσσόμενες χώρες για να αναβαθμίσουν τις οικονομίες τους χορηγώντας προσωρινές απαλλαγές και εξαιρέσεις. Η νέα προσέγγιση που παρουσιάζεται στην υπουργική δήλωση της Ντόχα καλεί σήμερα τους φορείς διαπραγματεύσεων να καθορίζουν κανόνες με σκοπό την προώθηση της ανάπτυξης και να ορίσουν τους μηχανισμούς που θα επιτρέψουν στις αναπτυσσόμενες χώρες να εφαρμόσουν αυτούς τους κανόνες, να επωφεληθούν από αυτούς και από κάθε μεταγενέστερη ελευθέρωση των συναλλαγών. Η δήλωση της Ντόχα σχετικά με τη συμφωνία για τις ΔΠΕ και τη δημόσια

υγεία, που εγκρίθηκε από την υπουργική συνδιάσκεψη με πρωτοβουλία ορισμένων αναπτυσσόμενων χωρών, αποτελεί από μόνη της μαρτυρία αυτής της νέας προσέγγισης, καθώς και την βούληση που εξέφρασαν τα μέλη του ΠΟΕ να συνεργαστούν προς αυτήν την κατεύθυνση και της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ για την επίτευξη του στόχου.

Στο πλαίσιο του Οργανισμού, η Επιτροπή επιθυμεί έτσι να ευνοήσει την πιο ευέλικτη προσέγγιση έναντι των αναπτυσσόμενων χωρών, ώστε το θέμα των διαπραγματεύσεων και το πρόγραμμα εργασίας της Ντόχα να ανταποκρίνονται στις ειδικές αναπτυξιακές δεσμεύσεις τους. Για να αναφέρουμε ένα παράδειγμα, η Επιτροπή πρότεινε στην πρόσφατη ανακοίνωσή της για τη διευκόλυνση των συναλλαγών στον ΠΟΕ (με τίτλο “Βελτιώσεις που πρέπει να γίνουν στο άρθρο VIII της GATT όσον αφορά τα τέλη και τις διατυπώσεις που αφορούν την εισαγωγή και την εξαγωγή”), να καθοριστούν ατομικές μεταβατικές περίοδοι για κάθε μέλος που χρειάζεται χρόνο και αυτές οι βελτιώσεις να συνοδεύονται από ένα ειδικό πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας που θα καταρτιστεί και θα υιοθετηθεί σε συμφωνία με την εν λόγω χώρα. Αυτή η λύση θα διευκόλυνε την ενεργό συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών στις διαπραγματεύσεις, την μεταγενέστερη εφαρμογή των συμφωνιών και τη συγκεκριμενοποίηση των πλεονεκτημάτων που απορρέουν από αυτές. Παράλληλα, θα συμβάλει επίσης στη συντονισμένη και επικεντρωμένη διάθεση των πόρων που χορηγούνται από τους χορηγούς βοήθειας στο πλαίσιο της βοήθειας για το εμπόριο.

Γενικότερα, η υπουργική δήλωση της Ντόχα επιβεβαιώνει, στην παράγραφο 2, ότι τα μέλη θα εξακολουθήσουν “να καταβάλουν θετικές προσπάθειες ώστε οι αναπτυσσόμενες χώρες, και ειδικότερα οι λιγότερο ανεπτυγμένες από αυτές, να εξασφαλίσουν ένα τμήμα της ανάπτυξης του παγκόσμιου εμπορίου που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες της δικής τους οικονομικής ανάπτυξης. Σ’ αυτό το πλαίσιο, μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο η καλύτερη πρόσβαση στις αγορές, ισόρροποι κανόνες καθώς και προγράμματα τεχνικής βοήθειας και ενίσχυσης καλά επικεντρωμένων ικανοτήτων που θα λαμβάνουν χρηματοδότηση σε διαρκή βάση”.

Βελτίωση της πρόσβασης στις αγορές

Όσον αφορά τη γεωργία που είναι ο τομέας με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις αναπτυσσόμενες χώρες, τα μέλη δήλωσαν: “στηριζόμενοι στις εργασίες που έχουν ολοκληρωθεί μέχρι σήμερα και με την επιφύλαξη του αποτελέσματος των διαπραγματεύσεων, αναλαμβάνουμε τη δέσμευση να διεξάγουμε σφαιρικές διαπραγματεύσεις με σκοπό: τη σημαντική βελτίωση της πρόσβασης στις αγορές· τη μείωση κάθε μορφής επιδοτήσεων κατά την εξαγωγή με στόχο την προοδευτική τους κατάργηση· και σημαντικές μειώσεις της εσωτερικής στήριξης που έχουν ως συνέπειες τη στρέβλωση των συναλλαγών”. Όσον αφορά την πρόσβαση των μη γεωργικών προϊόντων στις αγορές, προϊόντων που αφορούν κυρίως τις αναπτυσσόμενες χώρες οι οποίες διαθέτουν κατασκευαστικούς τομείς υψηλής εντάσεως εργασίας, η δήλωση της Ντόχα προβλέπει ότι “οι διαπραγματεύσεις θα αποσκοπούν, σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που θα συμφωνηθούν, να μειώσουν ή ενδεχομένως να καταργήσουν τους τελωνειακούς δασμούς, καθώς και να μειώσουν ή να καταργήσουν τις δασμολογικές αιχμές, τους υψηλούς δασμούς και την κλιμάκωση των δασμών, καθώς και τους μη δασμολογικούς φραγμούς, ειδικότερα για τα προϊόντα των οποίων η εξαγωγή παρουσιάζει ενδιαφέρον για τις αναπτυσσόμενες χώρες”.

Παρόλο που η τελική δέσμη πρέπει αναγκαστικά να περιλαμβάνει πιο ανοικτή πρόσβαση στις αγορές των βιομηχανικών χωρών, αυτή η παραχώρηση δεν φαίνεται να αρκεί από μόνη της. Οι αναπτυσσόμενες χώρες μπορούν να επωφεληθούν σημαντικά μειώνοντας τους φραγμούς στο εμπόριο μεταξύ τους και δίνοντας ώθηση στις περιφερειακές συναλλαγές. Εξάλλου, το να εξετάζεται το ζήτημα της πρόσβασης στις αγορές αποκλειστικά υπό το πρίσμα της σχέσης

Borrrά-Νότου, δεν επιτρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πραγματικότητα της ανταγωνιστικής θέσης των αναπτυσσομένων χωρών που βρίσκονται σε διαφορετικά αναπτυξιακά στάδια. Το σύνολο των χωρών που συμμετέχουν, βιομηχανικές όπως και αναπτυσσόμενες χώρες, πρέπει να συνεισφέρουν αποτελεσματικά στις διαπραγματεύσεις σχετικά με την πρόσβαση στις αγορές οι οποίες θα διεξαχθούν στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα αν θέλουμε να καταλήξουν σε ικανοποιητικά αποτελέσματα αυτές οι διαπραγματεύσεις.

Τέλος, πέρα από το ζήτημα της πρόσβασης στις αγορές υπό την στενή έννοια, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα προσφέρει καλύτερη *πραγματική* πρόσβαση στην αγορά της για τα προϊόντα των αναπτυσσομένων χωρών παρέχοντας ποιοτική και καλύτερα επικεντρωμένη τεχνική βοήθεια για να βοηθήσει αυτές τις χώρες να συμμορφωθούν με τη νομοθεσία και τους κανόνες της ΕΕ (για παράδειγμα υγειονομικοί και φυτοϋγειονομικοί κανόνες).

Επιδίωξη καλύτερης ισορροπίας των εμπορικών κανόνων

Στο πλαίσιο του ΠΟΕ, ο όρος "κανόνες" αναφέρεται στις συμφωνίες που διέπουν τις άμεσες παρεμβάσεις των μελών στις εμπορικές ροές. Ως προς αυτό, το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα αποσκοπεί στο να διευκρινίσει και να βελτιώσει τους ισχύοντες κανόνες, όπως τους κανόνες σχετικά με το αντιντάμπινγκ και τις επιδοτήσεις. Καλούνται οι διαπραγματευτές να διεξάγουν τις διαπραγματεύσεις "διατηρώντας τις θεμελιώδεις αρχές και έννοιες καθώς και την αποτελεσματικότητα αυτών συμφωνιών και των μέσων και στόχων τους και λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των αναπτυσσόμενων και λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών που συμμετέχουν".²³

Δύο τομείς αξίζουν ιδιαίτερης προσοχής λόγω του πιθανού αντίκτυπου που θα έχουν για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Ο πρώτος είναι ο τομέας των περιφερειακών εμπορικών συμφωνιών μέσα στον οποίο στόχος της ΕΕ είναι να βεβαιώσει ρητά ότι, για να είναι συμβατές με τον ΠΟΕ, οι εν λόγω συμφωνίες πρέπει να επιτυγχάνουν υψηλό βαθμό οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών και την καθιέρωση των ελευθέρων συναλλαγών, αλλά και να προβλέπουν επαρκή ευελιξία για την πραγματική ολοκλήρωση Νότου-Νότου, Borrrά-Νότου και Νότου-Νότου-Borrrά. Δεύτερον, ο τομέας διευκόλυνσης των συναλλαγών που επικεντρώνεται κυρίως στην τελωνειακή μεταρρύθμιση, πρέπει να έχει σημαντικές επιπτώσεις στις ικανότητες των αναπτυσσομένων χωρών να εισπράττουν φορολογικά έσοδα με την αποδοτικότερη συγκέντρωση των τελωνειακών δασμών και με μεγαλύτερους εμπορικούς όγκους, και να καταπολεμούν τη διαφθορά και την αναποτελεσματικότητα με την εφαρμογή σύγχρονων και πιο διαφανών διοικητικών πρακτικών.

Η έννοια "ισόρροποι κανόνες" στο αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα αναφέρεται εντούτοις και στις συμφωνίες (ισχύουσες και μελλοντικές) που αποσκοπούν στο να ενισχύσουν την ικανότητα των μελών να ρυθμίζουν αποτελεσματικά την οικονομική δραστηριότητα στο έδαφός τους, διατηρώντας ανοικτά και διαφανή εμπορικά και επενδυτικά καθεστώτα και εξασφαλίζοντας την προστασία σημαντικών δημοσίων συμφερόντων. Μεταξύ των στοιχείων του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα που υπάγονται σ'αυτή την κατηγορία και ενδιαφέρουν ιδιαίτερα τις αναπτυσσόμενες χώρες, περιλαμβάνονται ιδίως: η συζήτηση σχετικά με την συμφωνία για τις ΔΠΠΕ και την δημόσια υγεία η οποία, σύμφωνα με τη δήλωση της Ντόχα, περιέχει όλα τα αναγκαία στοιχεία για να εξασφαλίζει την δίκαιη ισορροπία μεταξύ των δημοσίων συμφερόντων και των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας· οι διαπραγματεύσεις που αποσκοπούν στη δημιουργία καθαρής και αμοιβαία

²³ Βλέπε παράγραφο 28 της δήλωσης της Ντόχα.

ενισχυόμενης σχέσης μεταξύ των εμπορικών κανόνων και των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών· οι διαπραγματεύσεις σχετικά με ένα επενδυτικό πλαίσιο το οποίο θα τονώνει τις ροές άμεσων ξένων επενδύσεων· οι διαπραγματεύσεις της συμφωνίας για τον ανταγωνισμό που θα υποστηρίζει τη νομοθεσία και τις εθνικές πολιτικές σ' αυτόν τον τομέα ώστε να υπάρξει ένα αποτελεσματικό μέσο διαχείρισης της οικονομικής δραστηριότητας· και μεγαλύτερη διαφάνεια στις δημόσιες συμβάσεις για να εξασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή αποδοτικότητα των επενδύσεων, να μειωθούν οι δαπάνες και να καταπολεμηθεί η διαφθορά.

Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που εξετάζεται από το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα αφορά την "σχέση μεταξύ εμπορίου και μεταφοράς τεχνολογίας, και περιέχει πιθανές συστάσεις για τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν ενδεχομένως στο πλαίσιο εντολής του ΠΟΕ για να αυξηθούν οι ροές τεχνολογίας στις αναπτυσσόμενες χώρες". οι υπουργοί που ήταν παρόντες στη Ντόχα δημιούργησαν ειδική ομάδα εργασίας γι' αυτόν τον φάκελο. Η εξέταση αυτού του φακέλου παρουσιάζει βέβαιο ενδιαφέρον για την επεξεργασία των κανόνων στο πλαίσιο του ΠΟΕ σε διάφορους τομείς, εφόσον θα προσφέρει ένα πλήρες φάσμα των δικτύων μέσω των οποίων μπορούν να γίνονται οι μεταφορές τεχνολογίας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες: επενδύσεις, εμπόριο στον τομέα των υπηρεσιών, εμπόριο στον τομέα των εμπορευμάτων, παροχή αδειών για τις τεχνολογίες, δημόσιες συμβάσεις, βοήθεια για την ανάπτυξη και πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες.

Αυτές οι υλοποιήσεις προϋποθέτουν την καταβολή σημαντικής προσπάθειας εκ μέρους των μελών του ΠΟΕ και ειδικότερα των αναπτυσσόμενων χωρών ακόμα και αν λαμβάνεται υπόψη η αιτιολογημένη χορήγηση ειδικής και διαφοροποιημένης μεταχείρισης. Οι αναπτυσσόμενες χώρες πρέπει να αναβαθμίσουν και να εκσυγχρονίσουν το ρυθμιστικό και διοικητικό τους πλαίσιο, όχι μόνο για να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις που ανέλαβαν στο πλαίσιο του ΠΟΕ, αλλά επίσης και κυρίως για να επωφεληθούν από την οικονομική αποτελεσματικότητα και από τις πιθανότητες των συναλλαγών και των επενδύσεων που θα αυξηθούν με την αποτελεσματική εφαρμογή αυτών των κανόνων. Και εδώ θα πρέπει οι ίδιες αναπτυσσόμενες χώρες να καταβάλλουν τεράστιες προσπάθειες για να δημιουργήσουν θεσμικές δομές και να μεταρρυθμίσουν τις πολιτικές τους. Οι χορηγοί βοήθειας και οι πολυμερείς οργανισμοί θα συμβάλουν με την παροχή σημαντικής βοήθειας στον τομέα ενίσχυσης των ικανοτήτων. Πριν ακόμα ασχοληθούν με την ενίσχυση της "εμπορικής ικανότητας", οι αναπτυσσόμενες χώρες μέλη του ΠΟΕ χρειάζονται εντούτοις στήριξη για να μπορέσουν να συμμετέχουν πλήρως στην αναθεώρηση των ισχυόντων κανόνων και στη διαπραγμάτευση νέων κανόνων.

ΜΕΡΟΣ II ΠΑΡΟΧΗ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΕΠΩΦΕΛΗΘΟΥΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

3. ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ

Είναι σημαντικό να ενταχθεί το εμπόριο στις αναπτυξιακές στρατηγικές κατά τέτοιο τρόπο που να συμβάλει στην υλοποίηση των θεμελιωδών στόχων μείωσης της φτώχειας και αειφόρου ανάπτυξης. Αυτό απαιτεί μία προσέγγιση που θα εισάγει τα εμπορικά θέματα στο διάλογο για τα έγγραφα στρατηγικής μείωσης της φτώχειας ή άλλες εθνικές αναπτυξιακές στρατηγικές, οι οποίες πρέπει να εκμεταλλεύονται πλήρως τις σχέσεις μεταξύ εμπορίου και όλων των άλλων τομέων που είναι σημαντικοί για την αειφόρο ανάπτυξη. Για την συνεργασία της ΕΕ αυτό πρέπει να αντανakλάται στη διαδικασία προγραμματισμού. Είναι επίσης σημαντικό να εξασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα και ο συντονισμός μεταξύ των προγραμμάτων των διμερών χορηγών βοήθειας και των διεθνών οργανισμών. Επιπλέον, πρέπει να δοθεί προσοχή στη συνοχή των διαφόρων πολιτικών της ΕΕ με την εξωτερική διάσταση.

Η παροχή βοήθειας για το εμπόριο αποτελεί ένα κεντρικό θέμα της δήλωσης της Ντόχα. Αναλήφθηκαν σοβαρές δεσμεύσεις για την παροχή καλύτερης και περισσότερης βοήθειας. Αυτές οι δεσμεύσεις επιβεβαιώθηκαν εν συνεχεία στη συνδιάσκεψη για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης στο Monterrey (Μάρτιος 2002) και στο σχέδιο εφαρμογής που συμφωνήθηκε στην παγκόσμια διάσκεψη κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη (WSSD) (Σεπτέμβριος 2002). Η ΕΕ ήδη αφιερώνει σημαντικούς πόρους στην παροχή βοήθειας για το εμπόριο στις αναπτυσσόμενες χώρες (βλέπε παράρτημα 1) και ανέλαβε την ίδια δέσμευση για το μέλλον σε στενή συνεργασία με άλλους διμερείς και πολυμερείς χορηγούς βοήθειας.

Η ΕΕ πρέπει να επικεντρώσει τη βοήθειά της για το εμπόριο στους ακόλουθους βασικούς τομείς:

- βοήθεια για την πραγματική συμμετοχή στο πολυμερές εμπορικό σύστημα·
- στήριξη της πολιτικής και θεσμικής μεταρρύθμισης για αειφόρο ανάπτυξη·
- βοήθεια για τη στήριξη της αναδιάρθρωσης και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του συστήματος παραγωγής· και
- στήριξη της περιφερειακής ολοκλήρωσης και συνεργασίας.

Οι προσδοκίες όσον αφορά τη βοήθεια για το εμπόριο είναι επομένως υψηλές. Είναι σημαντικό ωστόσο να παραμείνουμε ρεαλιστές και να αναγνωρίσουμε ότι οι βελτιώσεις των εμπορικών ικανοτήτων, των εσωτερικών υποδομών και των θεσμών στον τομέα του εμπορίου δεν θα γίνουν από τη μία μέρα στην άλλη. Αυτό φαίνεται σαφώς από το παράδειγμα των οικονομιών που βρίσκονται σε μεταβατική φάση για να εκσυγχρονίσουν τους θεσμούς και τις οικονομίες τους. Η ανάπτυξη των εμπορικών ικανοτήτων απαιτεί συνεχή στήριξη επί πολλά έτη. Είναι προφανές ότι η εξωτερική βοήθεια θα δώσει τους καρπούς της μόνο αν συμπληρώνεται από τις προσπάθειες των ιδίων των χωρών για να εφαρμόσουν τις κατάλληλες πολιτικές μεταρρυθμίσεις και να δημιουργήσουν έτσι ευνοϊκό περιβάλλον για τις επενδύσεις, το εμπόριο και την ανάπτυξη, καθώς και μόνον αν αυτή η βοήθεια είναι επαρκώς επικεντρωμένη, συντονισμένη και ενσωματωμένη σ'αυτές τις εσωτερικές πολιτικές.

3.1. Μεταρρύθμιση του εμπορίου στις στρατηγικές μείωσης της φτώχειας

Η εμπορική πολιτική πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της στρατηγικής αειφόρου ανάπτυξης κάθε χώρας και να συνοδεύει τις μακροοικονομικές και θεσμικές μεταρρυθμίσεις που αποβλέπουν σε ισότιμη ανάπτυξη και προωθούν την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων, καθώς να εξασφαλίζει τη χρηστή διαχείριση των φυσικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος. Πρόκειται για μία βασική προϋπόθεση ώστε οι αναπτυσσόμενες χώρες να μπορούν να επωφεληθούν από την εμπορική ανάπτυξη. Είναι επίσης ζωτικό να εξασφαλιστεί ότι η βοήθεια για το εμπόριο θα μπορεί από μόνη της να ενισχύει τις εμπορικές ικανότητες προωθώντας επίσης την αειφόρο ανάπτυξη και την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Η φύση και η κλιμάκωση των μεταρρυθμίσεων εμπορικής πολιτικής πρέπει να αντανakλούν τις ειδικές συνθήκες που επικρατούν σε κάθε χώρα και θα πρέπει, στην καλύτερη περίπτωση να αποτελούν τον καρπό εθνικού διαλόγου που θα συνδέει τις δημόσιες αρχές, τον ιδιωτικό τομέα καθώς και τους εκπροσώπους των εργαζομένων και της κοινωνίας των πολιτών.

Τα έγγραφα στρατηγικής για τη μείωση της φτώχειας ή άλλα αντίστοιχα μέσα αποτελούν τα φυσικά μέσα ένταξης του εμπορίου μέσα στα πλαίσια ολοκληρωμένης ανάπτυξης που είναι η βάση της εθνικής δημόσιας πολιτικής και της εξωτερικής βοήθειας. Πλην όμως, η πρώτη γενιά αυτών των εγγράφων στρατηγικής για τη μείωση της φτώχειας δεν έδωσε γενικά την κατάλληλη θέση στα εμπορικά ζητήματα. Αυτό απορρέει από το γεγονός ότι δεν είχαν πλήρως κατανοηθεί και ληφθεί υπόψη οι σχέσεις μεταξύ εμπορίου και φτώχειας ενώ, παράλληλα, οι μεταρρυθμίσεις της εμπορικής πολιτικής είχαν συχνά περιοριστεί σε απλά μέτρα "περιθωρίου" (μείωση των δασμολογικών φραγμών). Αυτό πρέπει να διορθωθεί στο μέλλον και τα έγγραφα στρατηγικής μείωσης της φτώχειας πρέπει να δείχνουν τον τρόπο με τον οποίο οι συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις της εμπορικής πολιτικής θα συμβάλουν στην ανάπτυξη, στη μείωση της φτώχειας και στην ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Κατά την παγκόσμια διάσκεψη κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη στο Γιοχάνεσμπουργκ συμφωνήθηκε ότι τα έγγραφα στρατηγικής για τη μείωση της φτώχειας πρέπει να λειτουργούν επίσης ως το μέσο για την ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών αειφόρου ανάπτυξης.

Από την πλευρά τους, οι χορηγοί βοήθειας πρέπει να τοποθετούν τη στήριξη των μεταρρυθμίσεων της εμπορικής πολιτικής στο επίκεντρο των στρατηγικών τους παροχής βοήθειας για την ανάπτυξη. Η ανακοίνωση της Επιτροπής του Απριλίου 2000 όσον αφορά την αναπτυξιακή πολιτική της Κοινότητας και η κοινή δήλωση Συμβουλίου και Επιτροπής του Νοεμβρίου 2000 έδειξαν ότι το εμπόριο πρέπει να αποτελεί έναν από τους έξι τομείς με προτεραιότητα της αναπτυξιακής πολιτικής. Ανάλογες εξελίξεις πολιτικής παρατηρήθηκαν μέσα στις ίδιες τις στρατηγικές των κρατών μελών, όπως εξάλλου και των περισσότερων άλλων ανεπτυγμένων χωρών και στο πλαίσιο των πολυμερών οργανισμών. Τώρα πρέπει να δοθεί συγκεκριμένη συνέχεια σ' αυτήν την προτεραιότητα. Η Επιτροπή προτίθεται επομένως να εμβαθύνει τον πολιτικό διάλογο σχετικά με τα εμπορικά ζητήματα με τις δικαιούχες χώρες και τους περιφερειακούς οργανισμούς. Όσον αφορά τη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα έγγραφα εθνικής στρατηγικής και τα έγγραφα περιφερειακής στρατηγικής αποτελούν τα μέσα που θα επιτρέψουν να μεταφραστεί ο πολιτικός διάλογος σε συγκεκριμένα προγράμματα παροχής βοήθειας. Τα εμπορικά θέματα και οι σχέσεις τους με άλλες πολιτικές που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την αειφόρο ανάπτυξη, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε κάθε στάδιο προετοιμασίας των προαναφερόμενων εγγράφων στρατηγικής - διάλογος πολιτικής, ανάλυση των δραστηριοτήτων άλλων χορηγών βοήθειας και προσδιορισμός της παρέμβασης ΕΚ. Ωστόσο, πολλά έγγραφα εθνικής στρατηγικής που έχουν εγκριθεί μέχρι σήμερα, δεν δίνουν καμία έμφαση στη βοήθεια για το εμπόριο, πράγμα που αντανakλά τη γενική έλλειψη προβολής των εμπορικών πτυχών στο στρατηγικό πλαίσιο καταπολέμησης της φτώχειας. Εξάλλου, η βοήθεια που συνδέεται με το εμπόριο στην ευρεία έννοια του όρου,

βρίσκεται σε καλή θέση μέσα στα έγγραφα περιφερειακής στρατηγικής δεδομένου ότι το 40 με 50% των περιφερειακών πόρων έχουν αφιερωθεί σε ορισμένες περιοχές.

3.2. Συμπληρωματικότητα, συνοχή και συντονισμός με άλλους χορηγούς βοήθειας

Σε διεθνές επίπεδο εφαρμόζονται πολλές πρωτοβουλίες για την ένταξη του εμπορίου στις αναπτυξιακές πολιτικές και σχέδια ιδίως μέσω του ολοκληρωμένου πλαισίου υπέρ των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών (IF) και του κοινού ολοκληρωμένου προγράμματος τεχνικής βοήθειας (JITAP). Οι διεθνείς οργανισμοί όπως η Παγκόσμια Τράπεζα, το ΔΝΤ, η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το εμπόριο και την ανάπτυξη (UNCTAD), το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την ανάπτυξη (ΠΗΕΑ), το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον (ΠΗΕΠ), το Διεθνές Κέντρο Εμπορίου, ο ΠΟΕ, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (ΠΟΤ), ο Παγκόσμιος Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΠΙ), και η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ), καθώς και οι περιφερειακές τράπεζες όπως η Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης (IDB) και η Αφρικανική Τράπεζα Ανάπτυξης, τονίζουν όλο και περισσότερο τη σημασία της βοήθειας και της ενίσχυσης των ικανοτήτων που συνδέονται με το εμπόριο. Επιπλέον, πολλοί διμερείς χορηγοί βοήθειας, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων κρατών μελών της ΕΕ, είναι ιδιαίτερα ενεργοί σ' αυτόν τον τομέα του εμπορίου και της ανάπτυξης. Σ' αυτό το πλαίσιο η ΕΕ προσπαθεί να εξασφαλίσει τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των δικών της προγραμμάτων και των προγραμμάτων των διεθνών και διμερών χορηγών βοήθειας. Η Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας του ΟΟΣΑ (EAB) μπορεί να παίζει σημαντικό ρόλο ως η κοινή πλατφόρμα ανάλυσης και συντονισμού μεταξύ των διμερών χορηγών βοήθειας. Οι προσπάθειες της EAB για να καθιερώσει άτυπες αλλά τακτικές ανταλλαγές με τους πολυμερείς οργανισμούς είναι σημαντικές όσον αφορά αυτό το ρόλο και η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να ενθαρρύνει και να στηρίζει κάθε νέα προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση.

Ενθαρρύνεται επίσης η συνέχιση της συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων διεθνών οργανώσεων όπως η κοινή επιχειρησιακή ομάδα UNCTAD/Προγράμματος Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον για την ενίσχυση των ικανοτήτων στον τομέα του εμπορίου, του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης. Κατά γενικό κανόνα, πρέπει να υιοθετηθεί μια σφαιρικότερη προσέγγιση έναντι των διαφόρων υπηρεσιών και πρωτοβουλιών κατά τρόπο που να αυξάνονται οι θετικές επιπτώσεις για την αειφόρο ανάπτυξη.

Η άμεση συμμετοχή στο πρόγραμμα εμπορικών μεταρρυθμίσεων αποτελεί ένα βασικό στοιχείο. Το ολοκληρωμένο πλαίσιο αποτελεί καλό παράδειγμα αυτού του μηχανισμού που ενθαρρύνει τις δικαιούχες ΛΑΧ όχι μόνο να συμπεριλάβουν τα συμπεράσματα των διαγνωστικών μελετών τους εμπορικής ολοκλήρωσης στα έγγραφα στρατηγικής μείωσης της φτώχειας, αλλά επίσης τονίζει ότι οι ΛΑΧ πρέπει να αποδείξουν τη δέσμευσή τους να εφαρμόσουν το πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της εμπορικής πολιτικής μέσω της δημιουργίας εθνικών δομών συντονισμού (βλέπε παράρτημα 2).

Στο πλαίσιο της ΕΕ οι αρχές που υιοθετούνται σε θέματα συντονισμού στην κοινή δήλωση του Συμβουλίου και της Επιτροπής για την αναπτυξιακή πολιτική του Νοεμβρίου 2000 πρέπει να εφαρμοστούν πλήρως. Για το σκοπό αυτό, το προτεινόμενο στρατηγικό πλαίσιο στην παρούσα ανακοίνωση μπορεί να αποτελέσει τη βάση για καλύτερα συντονισμένη δράση στον τομέα του εμπορίου και της ανάπτυξης.

Είναι αναγκαίο να επιτευχθεί μεγαλύτερη συνοχή πολιτικής μεταξύ των διαφόρων πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με εξωτερική διάσταση. Η πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής με

τίτλο “Προς μία παγκόσμια σύμπραξη για αειφόρο ανάπτυξη”²⁴ υπογραμμίζει την ανάγκη να βελτιωθεί η συνοχή των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το σκοπό αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να συνεχίσει τη διαδικασία προσαρμογής των μεγάλων πολιτικών της (ιδίως την κοινή γεωργική πολιτική, την κοινή αλιευτική πολιτική, και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα εμπορίου, ενέργειας, μεταφορών και βιομηχανίας), με τους εσωτερικούς και εξωτερικούς στόχους αειφόρου ανάπτυξης. Κατά την παγκόσμια διάσκεψη κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη, οι αναπτυσσόμενες χώρες έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση στα θέματα των μεταρρυθμίσεων, υπογραμμίζοντας εξάλλου την ανάγκη να σημειωθεί ταχεία και σημαντική πρόοδος με στόχο την προσχώρηση στον ΠΟΕ. Η πρόσφατη πρόταση της Επιτροπής σχετικά με την ενδιάμεση επανεξέταση της ΚΓΠ, αν εγκριθεί, θα αποτελέσει συγκεκριμένο παράδειγμα των προσπαθειών που καταβάλλονται για να βελτιωθεί αυτή η συνοχή. Η πρόσφατη απόφαση της Επιτροπής να υποβάλει όλες τις μεγάλες πολιτικές πρωτοβουλίες σε αξιολογήσεις επιπτώσεων στην αειφόρο ανάπτυξη για να εκτιμηθούν εκ των προτέρων οι κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές τους συνέπειες, θα βοηθήσει επίσης την Ευρωπαϊκή Ένωση να εξοπλιστεί καλύτερα για την εκτέλεση αυτών των εργασιών.

Θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην επίπτωση που έχει η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο εμπόριο με τις αναπτυσσόμενες χώρες. Παρόλο που οι σχετικές επιπτώσεις θα είναι θετικές²⁵, είναι αναγκαίο να γίνει μία σε βάθος ανάλυση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση επιβεβαιώνει εκ νέου τις δεσμεύσεις που ανέλαβε κατά την υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ στη Σιγκαπούρη όσον αφορά τους βασικούς κανόνες εργασίας που αναγνωρίζονται διεθνώς και θα εξακολουθήσει να στηρίζει τις τρέχουσες εργασίες που διεξάγονται στο πλαίσιο της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας (ΔΟΕ) σχετικά με την κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προτίθεται επίσης να συνεχίσει τις εργασίες της για ισότιμο εμπόριο και για το εμπόριο αγαθών και χημικών οργανικών προϊόντων που σέβονται το περιβάλλον, ειδικότερα των προϊόντων που προέρχονται από τις αναπτυσσόμενες χώρες, όπως έχει αναλάβει τη δέσμευση να το κάνει στο πλαίσιο δράσης που καταρτίστηκε κατά την παγκόσμια διάσκεψη κορυφής για αειφόρο ανάπτυξη.

3.3. Παροχή βοήθειας για πραγματική συμμετοχή στο πολυμερές εμπορικό σύστημα

Η βοήθεια της ΕΕ επικεντρώνεται κυρίως σε τρεις τομείς:

- (i) παροχή βοήθειας για την προσχώρηση στον ΠΟΕ και πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις, κυρίως μέσω προγραμμάτων κατάρτισης και συνεισφοράς για να καλυφθεί το λειτουργικό κόστος·
- (ii) στήριξη για την εκτέλεση των σημερινών και μελλοντικών συμφωνιών του ΠΟΕ πράγμα που προϋποθέτει την καταβολή σημαντικών χρηματοδοτικών προσπαθειών και/ή τη δημιουργία ειδικών ρυθμιστικών και θεσμικών πλαισίων·

²⁴ COM (2002) 82 τελικό, σ. 15.

²⁵ Προβάλλονται πολλά επιχειρήματα προς αυτήν την κατεύθυνση: η διεύρυνση θα αυξήσει περαιτέρω την αγορά της ΕΕ με την προσθήκη άλλων 150 εκατ. καταναλωτών, που θα πρέπει να αυξήσει τη ζήτηση εισαγωγών· η εφαρμογή ενός ενιαίου πλαισίου κανόνων, προτύπων και διαδικασιών σε όλη την ΕΕ από τις υποψήφιες χώρες πρέπει να διευκολύνει το εμπόριο με τις αναπτυσσόμενες χώρες· και γενικά η υιοθέτηση του κοινού δασμολογίου θα οδηγήσει στη μείωση των εξωτερικών δασμών στις υποψήφιες χώρες βελτιώνοντας την πρόσβαση στην αγορά.

(iii) στήριξη για πολιτικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που είναι αναγκαίες για να προωθηθούν η οικονομική αποτελεσματικότητα και η μεγαλύτερη συμμετοχή στο πολυμερές εμπορικό σύστημα. Ενώ οι τομείς δράσης πρέπει αναγκαστικά να καθοριστούν ανάλογα με την ιδιαίτερη κατάσταση που επικρατεί σε κάθε χώρα ή περιοχή, τα παρακάτω παραδείγματα αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα του τι πρέπει να γίνει σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες:

- Μεταρρύθμιση της διοίκησης των τελωνείων και άλλα μέτρα διευκόλυνσης των συναλλαγών: απλούστευση και εναρμόνιση των εγγράφων εισαγωγής και εξαγωγής με βάση τους διεθνείς κανόνες, και που θα προβλέπουν ιδίως τη χρησιμοποίηση απλουστευμένων διασαφήσεων· βελτίωση των τελωνειακών διαδικασιών με την εφαρμογή μεθόδων όπως η αξιολόγηση του κινδύνου, οι απλουστευμένες διαδικασίες εισαγωγής και παραλαβής των εμπορευμάτων, η χορήγηση του καθεστώτος εγκεκριμένου φορέα, η χρησιμοποίηση ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων και αυτοματοποιημένων συστημάτων· η βελτίωση της διαφάνειας και των διαδικασιών προσφυγής κατά των αποφάσεων που λαμβάνουν οι τελωνειακές αρχές· τακτικές διαβουλεύσεις με τον επιχειρηματικό κόσμο σχετικά με τις ρυθμίσεις και διαδικασίες εισαγωγών και εξαγωγών·
- Κανόνες και διαπίστωση της συμμόρφωσης: προσδιορισμός, σε συνδυασμό με τις επιχειρήσεις και με όλους τους άλλους κατόχους μετοχών, των τομέων που πρέπει κατά προτεραιότητα να αποτελέσουν αντικείμενο ρυθμιστικής σύγκλισης με βάση τους διεθνείς κανόνες, για να μειωθούν τα εμπόδια και να βελτιωθεί η πρόσβαση στην αγορά, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των νόμιμων στόχων· εντατικοποίηση της προσφυγής σε διεθνείς κανόνες, με την ενεργό συμμετοχή στις εργασίες καθορισμού διεθνών κανόνων· ενίσχυση των υπηρεσιών τυποποίησης και διαπίστωσης της συμμόρφωσης για να καθοριστούν κοινοί και συμβατοί μηχανισμοί σε περιφερειακό επίπεδο· εφαρμογή της συμφωνίας του ΠΟΕ για τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο·
- Υπηρεσίες: στήριξη για τη δημιουργία εγχωρίου προανταγωνιστικού ρυθμιστικού πλαισίου, και για τη δημιουργία ικανοτήτων σε θέματα ρυθμίσεων που είναι αναγκαία για την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα της ελευθέρωσης των συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών, όπως των χρηματοπιστωτικών, των τηλεπικοινωνιών και των υπηρεσιών στον τομέα του περιβάλλοντος· στήριξη των μέτρων για την ενίσχυση των εγχωρίων ικανοτήτων για την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της ανταγωνιστικότητας του τομέα των υπηρεσιών·
- Επενδύσεις: προσδιορισμός των διοικητικών μέσων που θα διευκολύνουν τις ροές των επενδύσεων· στήριξη των δραστηριοτήτων προώθησης των επενδύσεων, καθώς και εκείνων που συνδέονται με την έρευνα και τη μεταφορά τεχνολογίας, και υιοθέτηση διαφανών, σταθερών, ανοικτών κανόνων που δεν θα εισάγουν διακρίσεις στους επενδυτές·
- Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας: πρέπει να εξασφαλιστεί ότι εφαρμόζεται η κατάλληλη νομοθεσία που συμμορφώνεται με τη συμφωνία για τις ΔΠΙΕ σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες υψηλού επιπέδου· πρέπει επίσης να εξασφαλιστεί ότι οι εθνικές αρχές καταχώρησης και τα νομικά μέσα είναι καταλλήλως εξοπλισμένα και στελεχωμένα με εκπαιδευμένους υπαλλήλους· προσχώρηση στις σημαντικότερες διεθνείς συνθήκες πνευματικής ιδιοκτησίας· συνεργασία στον τομέα καταπολέμησης της πειρατείας και των απομιμήσεων·
- Πολιτική ανταγωνισμού: προοδευτική ανάπτυξη νομοθεσίας και πολιτικής στον τομέα του ανταγωνισμού, με την κατάλληλη ικανότητα επιβολής (σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο)· παροχή συμβουλών σε θέματα ανταγωνισμού για την κοινότητα των

επιχειρηματιών και το κοινό γενικότερα· ένταξη της πολιτικής ανταγωνισμού στα μέσα εγχώριας πολιτικής ώστε να αποτρέπονται οι καταχρήσεις οικονομικής δύναμης τόσο από τις εγχώριες όσο και από τις ξένες εταιρείες.

- Νομοθεσία για τα κατάλληλα πρότυπα εργασίας και περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της πραγματικής συμμόρφωσης με τα βασικά πρότυπα εργασίας που καθορίζονται στη δήλωση της ΔΟΕ 1998²⁶, που θα εξετάζονται σε στενή συνεργασία με τη ΔΟΕ.
- Περιβαλλοντικά πρότυπα: θέσπιση της κατάλληλης και αποτελεσματικής νομοθεσίας στον τομέα του περιβάλλοντος για να αντιμετωπιστούν τα τοπικά, περιφερειακά και παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα.

3.4. Άλλη αναπτυξιακή βοήθεια που συνδέεται με το εμπόριο

Μακροοικονομική και φορολογική πολιτική

Σε γενικότερο επίπεδο η στήριξη σ' αυτόν τον τομέα πρέπει επίσης να αποσκοπεί στην υιοθέτηση υγιών μακροοικονομικών και φορολογικών πολιτικών, στην επίτευξη ενός πλαισίου πολιτικής που θα συμβάλει στη βελτίωση των εμπορικών συνθηκών και στην οικονομική και χρηματοδοτική σταθερότητα. Ένα λεπτό ζήτημα το οποίο μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στις πολιτικές μεταρρυθμίσεις των αναπτυσσόμενων χωρών, είναι ότι η ελευθέρωση του εμπορίου υπό μορφή μείωσης των δασμών γενικά καταλήγει σε μείωση των κρατικών εσόδων. Για πολλές αναπτυσσόμενες χώρες το μερίδιο των κρατικών εσόδων που προέρχονται από φορολόγηση του εμπορίου μπορεί να είναι ιδιαίτερα υψηλό. Εντούτοις, ο φόβος απώλειας των κρατικών εσόδων είναι συχνά υπερβολικός. Αν οι χαμηλότεροι δασμοί συνδυασθούν με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των τελωνειακών υπηρεσιών και με μείωση των απαλλαγών για πολιτικούς λόγους, μπορεί να εξουδετερωθεί ή να περιοριστεί η μείωση των εσόδων. Στην περίπτωση πολλών αναπτυσσόμενων χωρών όπου είναι ιδιαίτερη ασθενής η τελωνειακή διοίκηση και επιβολή του νόμου, και όπου η λαθρεμπορία και η διαφθορά είναι ευρέως διαδεδομένες, η μεταρρύθμιση των τελωνείων θα αυξήσει αντίθετα τα εισοδήματα παρόλο που θα μειωθούν οι δασμοί. Επιπλέον, στο βαθμό που οι δασμοί αυτοί εφαρμόζονται για λόγους εισοδήματος, είναι γενικά επιθυμητή η φορολογική αναδιάρθρωση δεδομένου ότι οι δασμοί δεν είναι πάντοτε η καλύτερη ή η ορθότερη μορφή φορολόγησης. Η διαδικασία φορολογικής προσαρμογής πρέπει να εκτιμηθεί μέσα σ' ένα γενικότερο μακροοικονομικό πλαίσιο.

Η ΕΕ έχει εμπειρία στην παροχή βοήθειας για τη διαδικασία φορολογικών μεταρρυθμίσεων υπό μορφή συμβουλευτικών υπηρεσιών και κατάρτισης, αλλά επίσης και υπό μορφή προσωρινής στήριξης του προϋπολογισμού για να καλύπτονται τα προσωρινά ελλείμματα (για παράδειγμα στη Δυτική Αφρική και στην Ανατολική και Δυτική Αφρική). Για να διευκολυνθεί η διαδικασία προσαρμογής που απορρέει από πολυμερείς και περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες, η ΕΕ προτίθεται να συνεχίσει και να επεκτείνει αυτήν τη μορφή στήριξης.

Στήριξη της αναδιάρθρωσης του τομέα των επιχειρήσεων

Τα οφέλη που απορρέουν από εμπορικές ευκαιρίες λόγω ελευθέρωσης του εμπορίου και των επενδύσεων (μέσω πολυμερών ή διμερών πρωτοβουλιών ή της περιφερειακής ολοκλήρωσης)

²⁶ Δήλωση ΔΟΕ για τις θεμελιώδεις αρχές και δικαιώματα εργασίας (86^η σύνοδος, Γενεύη, Ιούνιος 1998).

ισχύουν μόνο εάν εγκαταλειφθούν οι λιγότερο αποτελεσματικές παραγωγικές δραστηριότητες υπέρ των παραγωγικών δραστηριοτήτων που είναι περισσότερο αποδοτικές. Η ικανότητα προσαρμογής δεν εξαρτάται μόνο από τον ιδιωτικό τομέα με τη στενή έννοια αλλά επίσης και σε μεγάλο βαθμό από το γενικότερο κλίμα των επενδύσεων. Αυτό περιλαμβάνει μια σειρά συνοδευτικών στοιχείων, όπως η ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων, η αξιοπιστία των υποδομών μεταφορών και επικοινωνιών, η αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών κοινής ωφελείας, η αποτελεσματικότητα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και των οργανισμών που συνδέονται με το εμπόριο καθώς και η ποιότητα της διαχείρισης.

Για να στηριχθεί η διαδικασία επανατοποθέτησης και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας του ιδιωτικού τομέα στις αναπτυσσόμενες χώρες, δημιουργήθηκαν ένα σύνολο μηχανισμών που προορίζονται να υποστηρίξουν τον ιδιωτικό τομέα (EBAS, PROINVEST, ALINVEST, κ.λπ.) σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η ενίσχυση των υπηρεσιών στήριξης και η βελτίωση των υποδομών αποτέλεσαν επίσης έναν από τους πυλώνες της βοήθειας που χορήγησε η Ευρωπαϊκή Ένωση. Λαμβανομένων υπόψη των πρωτοβουλιών που εγκαινιάστηκαν στο πλαίσιο του Αναπτυξιακού Προγράμματος της Ντόχα και της περιφερειακής ολοκλήρωσης, θα ενισχυθεί ακόμα η βοήθεια που προορίζεται να στηρίζει την αναζωπύρωση της προσφοράς. Το “επενδυτικό μέσο” που δημιουργήθηκε πρόσφατα στο πλαίσιο του 9^{ου} ΕΤΑ αποτελεί ένα σημαντικό παράδειγμα για την ομάδα των χωρών ΑΚΕ.

Τα έγγραφα εθνικής και περιφερειακής στρατηγικής θα εκμεταλλευτούν πλήρως τις συνέργιες μεταξύ της βοήθειας που συνδέεται με το εμπόριο, όπως έχει καθοριστεί ανωτέρω, και της στήριξης των τομέων οι οποίοι τυπικά έχουν μεγαλύτερα οφέλη από την πλευρά της προσφοράς: φορολογικές και μακροοικονομικές πολιτικές, αγροτική ανάπτυξη και γεωργική έρευνα, υποδομές μεταφορών και τηλεπικοινωνιών και αποτελεσματικότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Αυτή η προσπάθεια λαμβάνει επίσης υπόψη τομείς με προτεραιότητα της αναπτυξιακής βοήθειας της ΕΚ που καθορίστηκαν στην κοινή δήλωση Συμβουλίου-Επιτροπής του Νοεμβρίου 2000.²⁷ Θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη το πρόγραμμα δράσης στον τομέα ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών στο πλαίσιο της συνεργασίας για την ανάπτυξη.

Τελευταίο αλλά και σημαντικό σημείο, η βοήθεια για την εφαρμογή βασικών κανόνων εργασίας θα αποτελέσει μία πτυχή της στήριξης που χορηγείται από την πλευρά της προσφοράς. Όλο και περισσότερα στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχει μία θετική σχέση μεταξύ της τήρησης των θεμελιωδών κανόνων εργασίας και των οφελών της παραγωγικότητας στις αναπτυσσόμενες χώρες, και η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέστησε επομένως αυτόν τον τύπο βοήθειας ένα βασικό στοιχείο της στρατηγικής της για να βελτιώσει την κοινωνική διαχείριση στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης²⁸. Αυτή η σημαντική πτυχή του διεθνούς προγράμματος εργασίας θα εξεταστεί σε στενό συντονισμό με τη ΔΟΕ.

Στήριξη της περιφερειακής συνεργασίας και ολοκλήρωσης

Όταν κρίνεται σκόπιμο, οι δραστηριότητες που πρέπει να εφαρμόσει η ΕΚ στο πλαίσιο της βοήθειας για το εμπόριο θα υλοποιηθούν σε περιφερειακό επίπεδο. Αυτές οι δραστηριότητες

²⁷ Αυτή η δήλωση προσδιορίζει έξι τομείς προτεραιότητας για την αναπτυξιακή βοήθεια της ΕΚ: οι σχέσεις μεταξύ εμπορίου και ανάπτυξης· η περιφερειακή ολοκλήρωση και η συνεργασία· η μακροοικονομική μεταρρύθμιση και η προώθηση ίσης πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες· οι υποδομές στον τομέα των μεταφορών και η διαχείρισή τους· η επισιτιστική ασφάλεια και η αιεφόρος αγροτική ανάπτυξη και η ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων.

²⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής “Προαγωγή βασικών κανόνων εργασίας και βελτίωση της κοινωνικής διαχείρισης στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης”, COM (2001) 416 τελικό, της 18ης Ιουλίου 2001.

θα συμπληρώσουν και θα ενισχύσουν τις δράσεις που στηρίζονται σε εθνικό επίπεδο. Η παρέμβαση σε περιφερειακό επίπεδο παρουσιάζει προφανή πλεονεκτήματα όπως η στήριξη που παρέχεται για την εμβάθυνση της διαδικασίας περιφερειακής ολοκλήρωσης - που είναι μια από τις προτεραιότητες της ΕΕ²⁹ - και οι οικονομίες κλίμακας.

Η περιφερειακή ολοκλήρωση αποτελεί αντικείμενο στήριξης ως ένα στοιχείο της αναπτυξιακής στρατηγικής, αλλά και στο πλαίσιο του ιδίου του εμπορικού καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο τη συγκέντρωση σε ομάδες των αναπτυσσόμενων χωρών. Πρόκειται για την προσέγγιση Νότου-Νότου-Βορρά που αναφέρθηκε ήδη στο σημείο 1.6. Με βάση αυτήν την προσέγγιση, η ΕΕ διεξάγει διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών με περιφερειακές ομάδες: π.χ. με την ομάδα χωρών του Mercosur με ρητό στόχο να στηριχτεί η περιφερειακή ολοκλήρωση της Λατινικής Αμερικής· και στη Μεσόγειο, όπου το περιφερειακό πρόγραμμα αγοράς MED (2001-2003) αποτελεί καλό παράδειγμα προσπαθειών που καταβάλλονται για να εμβυθυνθεί η διαδικασία περιφερειακής ολοκλήρωσης στην περιοχή. Και στην Νοτιοανατολική Ασία, η ΕΕ υποστήριξε επί μακρόν την ολοκλήρωση της ASEAN. Αλλά αυτή η προσέγγιση ισχύει κυρίως για τις συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης (ΣΟΕΣ) μεταξύ των κρατών ΑΚΕ και της ΕΕ για τις οποίες οι διαπραγματεύσεις θα αρχίσουν το Σεπτέμβριο του 2002.

Οι συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης θα διαρθρώνονται γύρω από τέσσερις βασικές αρχές:

Εταιρική σχέση. Οι συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης είναι συμφωνίες εταιρικής σχέσης που προϋποθέτουν δικαιώματα και υποχρεώσεις και από τις δύο πλευρές. Η τήρηση των υποχρεώσεων από κάθε πλευρά αποτελεί βασικό στοιχείο για την επιτυχία του συνόλου. Ειδικότερα, ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι διατεθειμένη να συνεχίσει το άνοιγμα της αγοράς της στα προϊόντα, να αντιμετωπίζει όλα τα άλλα εμπόδια του εμπορίου και να παρέχει βοήθεια σε συνδυασμό με το εμπόριο, από την πλευρά τους τα κράτη ΑΚΕ πρέπει να δεχτούν να εφαρμόσουν τις κατάλληλες πολιτικές για να ενισχύσουν τις ικανότητές τους όσον αφορά την προσφορά και να μειώσουν το κόστος των συναλλαγών.

Περιφερειακή ολοκλήρωση. Η περιφερειακή ολοκλήρωση είναι ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό μέσο για να ευνοηθεί η ένταξη στην παγκόσμια οικονομία. Η πρόσφατη πρόοδος που υλοποιήθηκε σε επίπεδο περιφερειακής ολοκλήρωσης στο πλαίσιο των κρατών ΑΚΕ, αντανάκλα την πολιτική απόφαση των κρατών ΑΚΕ να στηρίζουν επίσης την ένταξή τους στην παγκόσμια οικονομία πάνω στην περιφερειακή οικονομική ολοκλήρωση. Οι συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης θα ενισχύσουν ως εκ τούτου τις πρωτοβουλίες περιφερειακής ολοκλήρωσης που ήδη εφαρμόζονται στις χώρες ΑΚΕ.

Ευελιξία. Οι συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης είναι κυρίως οι μοχλοί της ανάπτυξης. Ως εκ τούτου θα προγραμματιστούν με την απαιτούμενη ευελιξία για να λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικοί, κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί περιορισμοί που αντιμετωπίζουν τα κράτη ΑΚΕ καθώς και η ικανότητά τους να προσαρμόζονται στο νέο εμπορικό περιβάλλον. Εξάλλου, πρέπει επίσης να ενταχθούν στην αναπτυξιακή πολιτική των χωρών ΑΚΕ και στις στρατηγικές στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σχέση με τον ΠΟΕ. Οι συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης δεν αποτελούν από μόνες τους σκοπό, αλλά πρέπει να γίνουν το μέσο για την ένταξη των χωρών ΑΚΕ στην παγκόσμια

²⁹ Βλ. για παράδειγμα, τη δέσμευση που αναλήφθηκε στη Διάσκεψη Κορυφής της Μαδρίτης το 2002 για τη στήριξη της περαιτέρω περιφερειακής ολοκλήρωσης στην Κοινότητα των Άνδεων και στην Κεντρική Αμερική.

οικονομία. Ως εκ τούτου θα διαρθρωθούν γύρω από τους κανόνες του ΠΟΕ, λαμβανομένων υπόψη των αποτελεσμάτων του αναπτυξιακού προγράμματος της Ντόχα. Εντούτοις, σε ορισμένα σημεία πρέπει να υπερβαίνουν το πλαίσιο του ΠΟΕ. Βάσει αυτών των κανόνων, θα αναπτύξουν πιο ειδικές και λειτουργικές διμερείς εμπορικές σχέσεις που προορίζονται να άρουν ορισμένα εμπόδια του εμπορίου μεταξύ των κρατών ΑΚΕ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να επιτύχουν στενότερη προσέγγιση μεταξύ των οικονομιών των μερών.

4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ

Στόχοι και προσέγγιση

Το τμήμα 3 της παρούσας ανακοίνωσης προσδιόρισε τους κυριότερους τομείς στους οποίους πρέπει επικεντρωθεί η βοήθεια που συνδέεται με το εμπόριο. Αυτό το τμήμα περιγράφει ένα πρόγραμμα δράσης που υπογραμμίζει τους πρακτικούς τρόπους για να μπορέσει η Επιτροπή να βελτιώσει την παροχή της βοήθειας για το εμπόριο, τόσο μέσω των δικών της δραστηριοτήτων όσο και σε συντονισμό με τα κράτη μέλη και/ή με άλλους διμερείς χορηγούς βοήθειας και πολυμερείς οργανισμούς. Προσδιορίζονται ορισμένες πολιτικές πρωτοβουλίες της ΕΕ για την προώθηση δράσεων της διεθνούς κοινότητας συνολικά.

Όπως αναφέρεται ανωτέρω, τα προγράμματα και οι δραστηριότητες σχετικά με το εμπόριο θα αποτελέσουν αναπόσπαστο τμήμα των εγγράφων εθνικής και περιφερειακής στρατηγικής. Στις περιοχές ή χώρες στις οποίες δεν δόθηκε αρκετή προσοχής όσον αφορά εμπόριο, η ενδιάμεση επανεξέταση των στρατηγικών που θα ξεκινήσει στις αρχές του 2003, θα προσπαθήσει να λάβει δεόντως υπόψη τα εμπορικά θέματα και να εξασφαλίσει την κατάλληλη χρηματοδότησή τους. Εν τω μεταξύ, η Επιτροπή θα θεσπίσει συμπληρωματικά μέτρα των δραστηριοτήτων ενίσχυσης των εμπορικών ικανοτήτων, έτσι ώστε να επιτραπεί η ταχεία κατανομή της βοήθειας σ'αυτόν τον τομέα με βάση τα συμπεράσματα των ενδιάμεσων επανεξετάσεων των εγγράφων εθνικής και περιφερειακής στρατηγικής.

Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η επιτυχία του προτεινόμενου προγράμματος δράσης εξαρτάται μόνον από την πλήρη δέσμευση και τη συμμετοχή στη διαδικασία εμπορικών μεταρρυθμίσεων των ιδίων των αναπτυσσόμενων χωρών. Αυτές οι χώρες πρέπει να δημιουργήσουν τις κατάλληλες εθνικές δομές για τον καθορισμό της εμπορικής πολιτικής και την ένταξη του εμπορίου στις στρατηγικές τους και στα αναπτυξιακά τους προγράμματα. Η συνοχή των πολιτικών έχει τεράστια σημασία για κάθε χώρα που επιθυμεί να επωφεληθεί από τις συναλλαγές στο πλαίσιο της αναπτυξιακής στρατηγικής της, οπότε και η Ευρωπαϊκή Ένωση θα προωθήσει την σφαιρική προσέγγιση του προγράμματος εμπορικών μεταρρυθμίσεων, που πρέπει να περιλαμβάνει τις κατάλληλες πολιτικές για τη μείωση της φτώχειας και την αειφόρο ανάπτυξη, και ιδίως τις κατάλληλες περιβαλλοντικές και κοινωνικές νομοθεσίες, τους κανόνες χρηστής διαχείρισης και ανάπτυξης της προσφοράς.

Για το λόγο αυτό η Επιτροπή προτίθεται να εφαρμόσει ή να πιέσει για τις ακόλουθες δράσεις:

Εντατικοποίηση του διαλόγου με τις χώρες εταίρους

- Σε γενικές γραμμές, να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στα εμπορικά θέματα στον πολιτικό διάλογο που η Ευρωπαϊκή Ένωση διεξάγει με τις αναπτυσσόμενες χώρες, ειδικότερα για να εντάξει καλύτερα τα θέματα εμπορικής πολιτικής στα πλαίσια στρατηγικής για τη μείωση της φτώχειας ή σε παρόμοιους μηχανισμούς. Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει τις συζητήσεις με τις αρχές των δικαιούχων χωρών για να τις ευαισθητοποιήσει περισσότερο στα εμπορικά ζητήματα. Η κοινή δράση και η συμπληρωματικότητα μεταξύ της

Επιτροπής και των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ουσιαστικές σ' αυτό το πλαίσιο.

- Η Επιτροπή θα πρέπει να προσαρμόσει τη χρηματοδότηση αυτής της νέας προτεραιότητας, τη βοήθεια για το εμπόριο, με τις ανάγκες ειδικότερα των ΛΑΧ. Αυτό το θέμα πρέπει να εξεταστεί από τις δύο πλευρές στο πλαίσιο του διαλόγου για την ενδιάμεση επανεξέταση των εγγράφων περιφερειακής και εθνικής στρατηγικής, που θα ξεκινήσει στις αρχές του 2003. Αυτός ο διάλογος θα αφορά την ένταξη του εμπορίου στις εθνικές αναπτυξιακές πολιτικές των χωρών εταίρων, και θα στηρίζεται στις ειδικές ανάγκες κάθε χώρας, με βάση την αρχή της συμπληρωματικότητας με τις δράσεις άλλων διμερών ή πολυμερών χορηγών βοήθειας. Πρέπει να καλύπτει μια ευρεία έννοια βοήθειας για το εμπόριο, δηλαδή που θα περιέχει όχι μόνο την τεχνική βοήθεια αλλά επίσης την κατάρτιση, την ενίσχυση των ικανοτήτων, τη θεσμική και πολιτική στήριξη, τη στήριξη της δημοσιονομικής και φορολογικής μεταρρύθμισης, τη βοήθεια για την επανατοποθέτηση του ιδιωτικού τομέα και τη βελτίωση των υπηρεσιών στήριξης. Στην ετήσια έκθεσή της για την αναπτυξιακή βοήθεια της ΕΚ, η Επιτροπή θα κάνει μια αναφορά για το συνολικό ποσό των πιστώσεων που χορηγούνται στο πλαίσιο της βοήθειας για το εμπόριο. Βραχυπρόθεσμα, η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει, όταν αυτό είναι σκόπιμο, την ευελιξία για τους τομείς χωρίς προτεραιότητα στα υπάρχοντα έγγραφα περιφερειακής/εθνικής στρατηγικής.
- Να ενισχύσει ενδεχομένως και σε διαβούλευση με την χώρα/περιοχή εταίρο την εμπορική διάσταση του προγραμματισμού της αναπτυξιακής βοήθειας της ΕΕ, με στοιχεία (i) της βοήθειας για πραγματική συμμετοχή στο πολυμέρες εμπορικό σύστημα· (ii) στήριξης των θεσμικών και πολιτικών μεταρρυθμίσεων· (iii) στήριξης της αναδιάρθρωσης και της ανταγωνιστικότητας της παραγωγής, και (iv) στήριξης της περιφερειακής συνεργασίας και ολοκλήρωσης.

Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η πρόσφατα δημιουργηθείσα επιχειρησιακή ομάδα μεταξύ των ΓΔ Εμπορίου και Ανάπτυξης, που αποβλέπει στο να βελτιώσει την συνοχή στο εσωτερικό της Επιτροπής, θα καθοδηγήσει τις διάφορες υπηρεσίες της Επιτροπής, καθώς και τις Αντιπροσωπείες, στις εργασίες τους για την ένταξη του εμπορίου στα έγγραφα εθνικής και περιφερειακής στρατηγικής, θα παρέχει την κατάλληλη τεχνογνωσία και τις εισροές για τον καθορισμό και την εφαρμογή προγραμμάτων και σχεδίων, και θα αποτελέσει την υπηρεσία σύνδεσης με το προσωπικό που είναι επιφορτισμένο με τις εμπορικές διαπραγματεύσεις και με την επίβλεψη της εφαρμογής των εμπορικών συμφωνιών.
- Θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ) και σε άλλες χώρες χαμηλού εισοδήματος κατά την κατανομή των πόρων της βοήθειας για το εμπόριο, ενώ θα πρέπει να τηρούνται οι ισχύοντες κανόνες για την κατανομή της αναπτυξιακής βοήθειας.
- Θα εξεταστεί η πιθανότητα χρηματοδότησης οριζόντιων πρωτοβουλιών παροχής βοήθειας για το εμπόριο που προορίζονται να ευνοήσουν το σύνολο των αναπτυσσόμενων χωρών, ειδικότερα σε συνεργασία με τους πολυμερούς οργανισμούς. Σήμερα, ουσιαστικά όλη η αναπτυξιακή βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης χορηγείται σε εθνική/περιφερειακή βάση. Πλην όμως σ' αυτόν τον τομέα είναι όλο και πιο αναγκαίο να στηρίζονται οι πολυμερείς πρωτοβουλίες (όπως αυτές της Παγκόσμιας Τράπεζας, του ΠΟΕ, της UNCTAD, και της κοινής επιχειρησιακής ομάδας UNCTAD/ΠΗΕΠ για την ενίσχυση των ικανοτήτων στον τομέα του εμπορίου, του περιβάλλοντος και της

ανάπτυξης) και ορισμένες πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ιδίως στους τομείς της κατάρτισης των διοικητικών υπαλλήλων) χωρίς να υπάρχει κανένας περιορισμός χώρας ή περιοχής.

- Να αυξηθεί η ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο να σχεδιάζει και να εφαρμόζει τα δικά της προγράμματα κατάρτισης που προορίζονται για τους φορείς εμπορικών και διοικητικών διαπραγματεύσεων των αναπτυσσόμενων χωρών. Τα αποτελέσματα του πρώτου προγράμματος κατάρτισης για τους φορείς και διοικητικούς υπαλλήλους των χωρών της Ασίας, της Λατινικής Αμερικής και της Μεσογείου θα αξιολογηθούν και θα εφαρμοστούν άλλες δράσεις του ίδιου τύπου επεκτείνοντάς της ιδίως στις χώρες ΑΚΕ. Η συμμετοχή, με πρόσκληση για την υποβολή προσφορών, διεθνώς αναγνωρισμένων ευρωπαϊκών οργανισμών ανώτατης εκπαίδευσης θα αποτελέσει σημαντική πτυχή αυτών των προγραμμάτων.
- Να εκμεταλλεύεται τα αποτελέσματα στο πλαίσιο αυτών των προγραμμάτων για να δημιουργεί δίκτυα μεταξύ των οργανισμών ανώτερης εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ομολόγων τους στις αναπτυσσόμενες χώρες και να βοηθά αυτές τις χώρες να δημιουργούν τις δικές τους ικανότητες κατάρτισης στον τομέα του εμπορίου και των θεμάτων που συνδέονται με το εμπόριο καθώς και σε περιφερειακή βάση.
- Όταν οι αναπτυσσόμενες χώρες το επιθυμούν, θα παρέχεται επίσης τεχνική βοήθεια για την εκτίμηση των επιπτώσεων στην αειφόρο ανάπτυξη, για να εξετάζονται οι σχέσεις μεταξύ εμπορίου, περιβάλλοντος και ανάπτυξης στο πλαίσιο της ελευθέρωσης των συναλλαγών, σύμφωνα με τη δέσμευση που ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την παγκόσμια διάσκεψη κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη.
- Να ενισχύσει τις προσπάθειες για τη βελτίωση της ικανότητας των αναπτυσσόμενων χωρών στον υγειονομικό και φυτοϋγειονομικό τομέα, εφόσον η συμμόρφωση με τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά πρότυπα εμφανίστηκε ως ένας από τους κυριότερους περιορισμούς για την αύξηση των εξαγωγών των αναπτυσσόμενων χωρών προς τις μεγάλες βιομηχανικές αγορές. Ειδικότερα, η ανάπτυξη ενός προγράμματος δράσης στον υγειονομικό και φυτοϋγειονομικό τομέα, που θα περιλαμβάνει ιδίως μία πρότυπη προσέγγιση σε θέματα αξιολόγησης ανά χώρα, έναν κατάλογο των πιθανών μέτρων τεχνικής βοήθειας για τα κοινά προβλήματα, συμπεριλαμβανομένων των κατάλληλων προγραμμάτων κατάρτισης και του προσδιορισμού συμπληρωματικών πηγών χρηματοδότησης και της κατάλληλης εμπειρογνομosύνης.

Συμβολή για την αποτελεσματικότητα και τον συντονισμό σε διεθνές επίπεδο

- Να εξασφαλίσει την πολιτική συνοχή μεταξύ των προγραμμάτων εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα πολυμερούς και διμερούς/περιφερειακού εμπορίου που θα έχει τις κατάλληλες συνέργιες στην παροχή της βοήθειας για το εμπόριο. Αυτό το σημείο το οποίο ήδη έχει ουσιαστική σημασία για τις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το σύνολο των εταίρων αναπτυσσόμενων χωρών, πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ακόμη μεγαλύτερης προσοχής για τις πιο ευάλωτες από αυτές τις χώρες, όπως είναι πολλές χώρες ΑΚΕ.
- Να επανεξετάσει τους μηχανισμούς που διέπουν το συντονισμό μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών και να κάνει τις αναγκαίες τροποποιήσεις. Να προωθήσει την ευρύτερη ανταλλαγή "καλύτερων πρακτικών" μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών και μεταξύ των ιδίων των κρατών μελών. Να προωθήσει παρόμοιες ανταλλαγές με άλλους χορηγούς βοήθειας (κυρίως την Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας του ΟΟΣΑ).

- Να επιδιώξει αποτελεσματική συνεργασία με οργανισμούς όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, η UNCTAD, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων, το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον, η Παγκόσμια Τράπεζα, το ΔΝΤ, ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNIDO), η Παγκόσμια Οργάνωση Πνευματικής Ιδιοκτησίας και η ΔΟΕ που διαθέτουν την κατάλληλη εμπειρογνωμοσύνη στον τομέα του εμπορίου και ζητημάτων που συνδέονται με το εμπόριο. Να εκτιμήσει την ισχύ των διαφόρων διεθνών οργανισμών που ασχολούνται με εμπορικά θέματα και να επιδιώξει την καλύτερη δυνατή συνεργασία με αυτούς. Όταν κρίνεται σκόπιμο, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη διοχέτευση της βοήθειας μέσω οργανισμών που διαθέτουν συγκριτικό πλεονέκτημα, ώστε να αυξηθούν η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα και να αποφεύγονται οι αλληλεπικαλύψεις.
- Να συνεχίσει να υπερασπίζεται το ολοκληρωμένο πλαίσιο που αποτελεί το κατάλληλο μέσο για την ένταξη του εμπορίου στις αναπτυξιακές πολιτικές των ΛΑΧ. Παράλληλα να προσπαθήσει να υιοθετήσουν τις αρχές και τις μεθόδους του ολοκληρωμένου πλαισίου και άλλες αναπτυσσόμενες χώρες, ιδίως κατά προτεραιότητα οι χώρες χαμηλού εισοδήματος οι οποίες έχουν ανάλογες ανάγκες και περιορισμούς με εκείνους των ΛΑΧ. Να συνεισφέρει στο ειδικό ταμείο του ολοκληρωμένου πλαισίου υπέρ των αναπτυσσόμενων χωρών, κατά περίπτωση αντλώντας από τους πόρους της συνεργασίας για την ανάπτυξη.
- Στήριξη της Γραμματείας του ΠΟΕ στο ρόλο της ως φορέα παροχής τεχνικής βοήθειας μέσω των σχεδίων τεχνικής βοήθειας του ΠΟΕ. Αυτά τα σχέδια πρέπει να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή όλων των χωρών. Πρέπει να αποβλέπουν στην κάλυψη των αναγκών και όχι να ανταποκρίνονται στη ζήτηση. Πρέπει επίσης να καλύπτουν όλα τα θέματα διαπραγματεύσεων και εφαρμογής και να επικεντρώνονται περισσότερο σε θέματα κατάρτισης και λιγότερο σε γενικά σεμινάρια και ενημερωτικές συνεδριάσεις. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να συνεισφέρει στο ειδικό ταμείο του Αναπτυξιακού Προγράμματος της Ντόχα, που αποτελεί την πηγή χρηματοδότησης του σχεδίου τεχνικής βοήθειας του ΠΟΕ.
- Θα εξακολουθήσει να συμμετέχει στους οργανισμούς που διαχειρίζονται το ολοκληρωμένο πλαίσιο (ομάδα εργασίας μεταξύ των οργανισμών και διοικούσα επιτροπή). Πρέπει να ληφθούν υπόψη δύο προτεραιότητες: (α) να ενισχυθεί η συμμετοχή των διμερών χορηγών βοήθειας στις διαγνωστικές μελέτες για την ένταξη του εμπορίου· (β) να αυξηθεί ο ρόλος των "φορέων διευκόλυνσης", δηλαδή των χορηγών βοήθειας που είναι διατεθειμένοι να βοηθήσουν μία χώρα να δημιουργήσει την κατάλληλη εθνική ικανότητα ώστε να εντάξει το εμπόριο στην αναπτυξιακή πολιτική. Εξάλλου, πρέπει να διευρυνθεί ο ρόλος της Επιτροπής καθώς και των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως φορείς διευκόλυνσης.
- Να ενθαρρύνει τις περιφερειακές τράπεζες ανάπτυξης (όπως είναι η Αφρικανική Τράπεζα Ανάπτυξης, η Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης και η Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης), να χορηγήσουν συμπληρωματικούς πόρους στα προγράμματα ενίσχυσης των ικανοτήτων στον εμπορικό τομέα.

Ενόψει αυτών των συγκεκριμένων δεσμεύσεων, η Επιτροπή θα προετοιμάσει μία γενική επισκόπηση της βοήθειας για το εμπόριο που θα χορηγήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση πριν από τα τέλη του 2005.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 - ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Δεν είναι εύκολο να καθοριστεί το ποσό της βοήθειας που συνδέεται με το εμπόριο που παρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Πολλά είναι τα σχέδια/προγράμματα που αφορούν ρητά την τεχνική βοήθεια και την ενίσχυση του δυναμικού στον τομέα της εμπορικής πολιτικής. Πλην όμως, οι δραστηριότητες αυτού του τομέα αποτελούν συνήθως μόνο μια από τις πτυχές ενός τομεακού προγράμματος το οποίο αφορά για παράδειγμα τις μεταφορές ή τη γεωργία. Συμβαίνει επίσης συχνά η βοήθεια για την ενίσχυση των ικανοτήτων και των θεσμών να είναι γενικού περιεχομένου, χωρίς περιορισμούς ώστε να μπορεί να προσαρμόζεται στις ειδικές ανάγκες των ενδιαφερομένων μερών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες που μπορούν να περιλαμβάνουν και θέματα εμπορίου, αποφασίζονται μόνο κατά τη διάρκεια της εφαρμογής. Έτσι το μέρος των δραστηριοτήτων που αφορά το εμπόριο, μπορεί να καθοριστεί μόνο στο στάδιο της εκ των υστέρων αξιολόγησης .

Μια πρώτη αξιολόγηση του ποσού που αφιερώνει η Ευρωπαϊκή Ένωση στη βοήθεια για το εμπόριο, η οποία διενεργήθηκε τα τελευταία πέντε χρόνια, έδειξε συνολική αξία περίπου 640 εκατ. ευρώ για 117 δράσεις. Περίπου το 30% μπορούν να θεωρηθούν ως τεχνική βοήθεια και βοήθεια για την ενίσχυση των ικανοτήτων υπό τη στενή έννοια. Το υπόλοιπο ουσιαστικά χορηγείται στην ανάπτυξη του εμπορίου και στην στήριξη του ιδιωτικού τομέα. Όσον αφορά τη γενική κατανομή στις περιοχές, το 61% της βοήθειας δόθηκε στην ομάδα των κρατών ΑΚΕ και το 14 με 12% αντίστοιχα στην Λατινική Αμερική και στην περιοχή της Μεσογείου. Τα υπόλοιπα ποσά κατανεμήθηκαν στην Ασία και στην πρώην Σοβιετική Ένωση (9 με 4%).

Συνολικά, το 60% των σχεδίων είναι περιφερειακά και το 40% εθνικά σχέδια. Τα προγράμματα για το εμπόριο συνδέονται συχνά με τις νέες εμπορικές συμφωνίες που συνάπτονται με την ΕΕ (π.χ. με τα κράτη ΑΚΕ, στη Λατινική Αμερική και στη Μεσόγειο). Τα προγράμματα στη Λατινική Αμερική και στην Ασία αφιερώνουν ένα σημαντικό τμήμα στο εμπόριο και γενικά αποσκοπούν στη σύσφιγξη των σχέσεων μεταξύ της περιοχής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως με την προώθηση των κοινών επιχειρήσεων και των επενδύσεων.

Ορισμένα από τα πρόσφατα προγράμματα στον τομέα της βοήθειας για το εμπόριο είναι τα εξής:

- πρόγραμμα 10 εκατ. € που αποσκοπεί στο να στηρίξει τις χώρες ΑΚΕ να εκτελέσουν τις συμφωνίες του Γύρου της Ουρουγουάης, να προσχωρήσουν στον ΠΟΕ και να συμμετέχουν στο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Ντόχα·
- πρόγραμμα 20 εκατ. € που θα βοηθήσει τις χώρες και περιοχές ΑΚΕ να προετοιμαστούν ενόψει των διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο των συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης·
- πρόγραμμα 45 εκατ. € για να ενισχύσει τις ικανότητες με σκοπό τη βελτίωση των υγειονομικών συνθηκών κατά τις εξαγωγές προϊόντων αλιείας·
- πρόγραμμα 29 εκατ. € που αποσκοπεί να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα του τομέα των κηπευτικών των κρατών ΑΚΕ (ζιζανιοκτόνα)·
- πρόγραμμα προώθησης του εμπορίου υπέρ της Αιγύπτου ύψους 60 εκατ. €·
- πρόγραμμα ανάπτυξης ανταλλαγών υπέρ του Πακιστάν ύψους 6 εκατ. €·
- πρόγραμμα 2 εκατ. € που αποσκοπεί να ενισχύσει τις ικανότητες των Φιλιππίνων για θέματα που συνδέονται με τον ΠΟΕ·
- πρόγραμμα 8 εκατ. € για τη διευκόλυνση ΕΕΣ με το Μεξικό·
- πρόγραμμα 8 εκατ. € υπέρ της Τελωνειακής Ένωσης με την Κεντρική Αμερική·

- πρόγραμμα 4 εκατ. € για τους κανόνες και τα τεχνικά πρότυπα τη Mercosur·
- πρόγραμμα 5 εκατ. € για τη συνεργασία και τα τελωνειακά θέματα με τη Mercosur·
- πρόγραμμα 1,2 εκατ. € για την επιχειρησιακή ομάδα ΠΗΕΠ/UNCTAD για τη δημιουργία ικανοτήτων στον τομέα του εμπορίου, του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης.

Για το 2002 προβλέπονται ορισμένες νέες πρωτοβουλίες και δραστηριότητες που απορρέουν απευθείας από το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Ντόχα. Πρόκειται κυρίως:

- για συμπληρωματική συνεισφορά στο Ειδικό Ταμείο Ολοκληρωμένου Πλαισίου υπέρ των αναπτυσσομένων χωρών (750.000 €)
- για μια συνεισφορά στο Γενικό Ειδικό Ταμείο υπέρ των αναπτυσσομένων χωρών του ΠΟΕ (700.000 €)
- για την προετοιμασία εντατικής κατάρτισης που προορίζεται για τους διαπραγματευτές των αναπτυσσομένων χωρών (2,4 εκατ. €)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 - ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΛΑΧ

Το ολοκληρωμένο πλαίσιο είναι μια κοινή δράση έξι διεθνών οργανισμών (Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, Παγκόσμια Τράπεζα, ΔΝΤ, UNCTAD, Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη και Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων) η οποία εγκαινιάστηκε το 1996 για να βοηθήσει τις ΛΑΧ να εντάξουν το εμπόριο τους στις αναπτυξιακές πολιτικές. Η δράση συνίσταται στο να αναλυθεί σε βάθος το εμπορικό δυναμικό μέσω μιας διαγνωστικής μελέτης σχετικά με την ένταξη του εμπορίου, η οποία θα καθορίσει τις ανάγκες όσον αφορά την τεχνική βοήθεια για το εμπόριο και την ενίσχυση των ικανοτήτων, οι οποίες θα συμβάλουν στο να καλυφθούν οι αδυναμίες που έχουν διαπιστωθεί στο επίπεδο των συστημάτων παραγωγής και εμπορίας, καθώς και της θεσμικής ρυθμιστικής και δικαστικής τους ικανότητας για να λαμβάνουν μέρος στο διεθνές εμπορικό σύστημα.

Η διεξαγωγή των πρώτων μελετών ήταν ωστόσο απογοητευτική και η διαδικασία του ολοκληρωμένου πλαισίου δεν θεωρήθηκε επιτυχής όσον αφορά την καλή της λειτουργία. Για το λόγο αυτό, στις αρχές του 2001, οι οργανισμοί που συμμετείχαν σ'αυτήν την πρωτοβουλία αποφάσισαν να κάνουν ορισμένες διορθώσεις. Με την πρωτοβουλία της Παγκόσμιας Τράπεζας, καθορίστηκε μία μέθοδος και μια συγγραφή υποχρεώσεων πρότυπο για μια νέα σειρά μελετών. Τρεις πρότυπες μελέτες (Καμπότζη, Μαυριτανία και Μαδαγασκάρη), ολοκληρώθηκαν τον Νοέμβριο του 2001. Στην Καμπότζη και στη Μαυριτανία οι μελέτες κατέληξαν στην οργάνωση τοπικών εργαστηρίων.

Το προσεχές στάδιο συνίσταται στον προσδιορισμό των πηγών χρηματοδότησης για τις δραστηριότητες που συστήνονται στο πλαίσιο των μελετών αυτών. Οι μηχανισμοί που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο της συμβουλευτικής ομάδας, υπό την αιγίδα της Παγκόσμιας Τράπεζας αφενός ή στο πλαίσιο της στρογγυλής τραπέζης, υπό την αιγίδα του προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη, αφετέρου, αποτελούν τις ιδανικές δομές για να υλοποιηθεί αυτή η εργασία. Στην περίπτωση που δεν προβλέπεται καμία συνεδρίαση της συμβουλευτικής ομάδας/στρογγυλής τραπέζης σε εύλογο χρονικό διάστημα μετά την οργάνωση του τοπικού εργαστηρίου και για να μην διακοπεί ο ρυθμός, η χώρα με τη βοήθεια της χώρας παροχής της διευκόλυνσης, θα οργανώσει ειδική συνεδρίαση με το σύνολο των χορηγών βοήθειας, για να εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση. Σ'αυτές τις περιπτώσεις, η ίδια η χώρα αναλαμβάνει να εντάξει τα συμπεράσματα της μελέτης αυτής στο στρατηγικό της πλαίσιο για τη μείωση της φτώχειας κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται ο σεβασμός του στόχου ένταξης.

Κατά τους 15 προσεχείς μήνες θα οργανωθούν τέτοιες μελέτες σε 11 συμπληρωματικές χώρες δηλαδή : Μαλάουι, στη Σενεγάλη, στο Λεσόθο, στην Υεμένη, στην Αιθιοπία, στο Νεπάλ, στην Ερυθραία, στο Τζιμπουτί, στο Μπουρούντι, στη Γουινέα και στο Μάλι.

Αυτές οι μελέτες χρηματοδοτούνται από το ειδικό ταμείο του ολοκληρωμένου πλαισίου υπέρ των αναπτυσσομένων χωρών που διαχειρίζεται το πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη. Οι διμερείς χορηγοί βοήθειας κλήθηκαν στα μέσα του 2001 να κοινοποιήσουν τις συνεισφορές που προτίθενται να καταβάλουν σ'αυτό το ταμείο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέβαλε ποσό 200.000 € για το έτος 2001. Για το έτος 2002 θέλει να αυξήσει αυτήν τη συνεισφορά σε 750.000 €, ειδικότερα στο πλαίσιο της πολιτικής της υπέρ των ΛΑΧ που αποτελούν μέρος της ομάδας των κρατών ΑΚΕ. Το συνολικό ποσό του ειδικού ταμείου ολοκληρωμένου πλαισίου ανέρχεται σε πάνω από 10 εκατ. δολάρια ΗΠΑ, το ήμισυ το οποίο αποτέλεσαν αντικείμενο αναλήψεων υποχρεώσεων εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (κράτη μέλη συν Επιτροπή).

Λαμβανομένης υπόψη της σταθερότητας αυτής της μεθόδου και της συμμετοχής από τις ίδιες τις ΛΑΧ, το ολοκληρωμένο πλαίσιο αποτελεί το σημαντικό μέσο για την ένταξη του εμπορίου στις οικονομικές και αναπτυξιακές εθνικές πολιτικές των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών.